mulier instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

RTC schaatsen in Tilburg

Onderzoek naar de haalbaarheid van een Regionaal Talenten Centrum schaatsen in Tilburg

Jerzy Straatmeijer en Agnes Elling

mmv Niels Reijgersberg

RTC schaatsen in Tilburg

Onderzoek naar de haalbaarheid van een Regionaal Talenten Centrum schaatsen in Tilburg

In opdracht van de gemeente Tilburg

Jerzy Straatmeijer en Agnes Elling

mmv Niels Reijgersberg

© Mulier Instituut
Utrecht, februari 2015

Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | @mulierinstituut

Inhoudsopgave

1.	**Inleiding**	**7**
1.1	RTC schaatsen in Tilburg	7
1.2	Onderzoeksvragen	8
1.3	Onderzoeksmethode	8
1.4	Leeswijzer	9
2.	**Schaatstalenten in gewest Zuid**	**11**
2.1	Schaatstalenten naar regio	11
2.2	Talentengroei en -ontwikkeling	13
2.3	Tot slot	14
3.	**Kosten en opbrengsten RTC**	**15**
3.1	Kosten oprichting RTC	15
3.2	Kosten doorontwikkeling tot erkend RTC	18
3.3	Opbrengsten RTC	21
3.4	Tot slot	27
4.	**Draagvlak voor een RTC schaatsen in Tilburg**	**29**
4.1	Draagvlak partners	29
4.2	Tot slot	34
5.	**Succes- en risicofactoren voor de gemeente Tilburg**	**35**
5.1	Accreditatiefase	35
5.2	Doorontwikkelingsfase	38
5.3	Instandhoudingsfase	40
5.4	Tot slot	40
6.	**Conclusies en aanbevelingen**	**43**
6.1	Aanleiding	43
6.2	Doelstelling	43
6.3	Bevindingen	43
6.4	Slotconclusie en aanbevelingen	46
Literatuurlijst		**49**
Bijlage 1		**51**
Bijlage 2		**53**
Bijlage 3		**55**

1. Inleiding

1.1 RTC schaatsen in Tilburg

De gemeente Tilburg heeft (top)sport en talentontwikkeling hoog in het vaandel staan. Het versterken van de structuur waarbinnen topsporttalenten en topsporters zich in Tilburg en omstreken kunnen ontwikkelen en ontplooien, behoort tot de kerndoelstellingen van het Tilburgse sportbeleid voor de periode 2013-2017 (Gemeente Tilburg 2013; Gemeente Tilburg 2011). Naar aanleiding van de collegeregeling 'Stimulering talentontwikkeling door middel van Regionale Trainingscentra (RTC)'[1], de drie bestaande Tilburgse RTC's (atletiek, duathlon en roeien) en het beleidsplan van de Koninklijke Nederlandse Schaatsenrijders Bond (KNSB) om landelijk meerdere RTC's schaatsen op te richten, heeft de gemeente Tilburg behoefte aan inzicht in de haalbaarheid van het oprichten van een RTC schaatsen in Tilburg. Mogelijke initiatiefnemers voor het RTC schaatsen in Tilburg, naast de gemeente zelf, zijn de IJsclub Tilburg en de Tilburgse Kunstrij Vereniging (TKV). Op termijn sluiten wellicht meerdere verenigingen en andere partijen zich bij de initiatiefnemers van het RTC aan. Met een RTC schaatsen beoogt Tilburg onder meer haar bekendheid als 'sportgemeente' te verstevigen[2], zowel de top- als breedtesport van een impuls te voorzien en de exploitatie van de Ireen Wüst IJsbaan te begunstigen. Omdat Tilburg voor RTC's jaarlijks een beperkt budget beschikbaar stelt en daarvan in 2014 nog zo'n 22,5 duizend euro te besteden valt[3], is het inzichtelijk krijgen van de nog te dekken kosten en potentiële baten van een RTC schaatsen in Tilburg een van de voornaamste zaken waar de gemeente diepgaander inzicht in wenst.

De KNSB heeft in zijn strategisch plan de keuze gemaakt om verspreid over het land vijf tot zes Regionale Talenten Centra (RTC) schaatsen op te richten waarin de beste schaatstalenten van Nederland worden samengebracht en opgeleid.[4] Met de geografische spreiding van deze centra kunnen meer schaatstalenten afkomstig uit verschillende regio's tijdig worden ontdekt en wordt het makkelijker voor hen om door te stromen naar de nationale selectie/merkenteams. In de toekomstvisie van de KNSB vervangen de RTC's het huidige Jong Oranje, waarvan de nationale trainingen zich momenteel hoofdzakelijk in Heerenveen (Friesland) afspelen. De uiteindelijke toewijzing van de locaties van de RTC's schaatsen geschiedt door de KNSB op basis van een door hen opgestelde accreditatietoets. Deze kent twee fasen. Allereerst dient voor de toekenning van de status 'RTC in oprichting' te worden voldaan aan criteria van een entreetoets, voornamelijk gericht op een talentontwikkelingsprogramma

[1] Zie ook: http://www.tilburg.nl/fileadmin/files/inwoners/subsidies/sport_vrije_tijd/talentontwikkeling_sport2014.pdf

[2] Zie ook: http://www.mulierinstituut.nl/actueel/nieuwsoverzicht/gemeente-tilburg-sportgemeente-van-het-jaar-2014.html

[3] De gemeente faciliteert het RTC atletiek en duathlon door een subsidie toe te kennen. Het RTC roeien heeft in het verleden subsidie ontvangen voor de nieuwe accommodatie.

[4] Tot de toekomstplannen van de KNSB behoort ook de realisatie van een nieuwe topsportlocatie voor de Nederlandse schaatssport welke mogelijk eveneens deel uit zal maken van de Regionale Talentenstructuur. Daartoe heeft de KNSB in 2014 een intentieverklaring getekend met de initiatiefnemers van Transportium Zoetermeer, zie: http://www.sportknowhowxl.nl/nieuws-en-achtergronden/nieuwsberichten/nieuwsbericht/94759/

voor het langebaanschaatsen. Om de accreditatie 'erkend RTC' te verkrijgen dient vervolgens binnen twee jaar aan aanvullende criteria te zijn voldaan, waarbij ook programma's worden aangeboden voor ten minste twee aanvullende schaatsdisciplines (shorttrack, kunstrijden en/of inlineskaten).
In 2013 is in Dordrecht een pilot RTC shorttrack gestart en inmiddels heeft de KNSB Groningen en Haarlem aangewezen als locaties voor RTC's schaatsen in oprichting. De KNSB beoogt in nauwe samenspraak met het KNSB-gewest Noord-Brabant / Limburg / Zeeland (gewest Zuid)[5] een RTC Zuid op te richten binnen de clustering van de drie ijsbanen in Breda, Eindhoven en Tilburg. Naast de drie genoemde gemeenten heeft ook de gemeente Sittard-Geleen aangegeven zich mogelijk als kandidaat te willen opstellen als bestemmingsplek voor het RTC Zuid. Het RTC Zuid zal fungeren als hét trainings- en ontwikkelingscentrum van de KNSB voor de meest belovende schaatstalenten uit de provincies Noord-Brabant, Limburg en Zeeland.

De gemeente Tilburg heeft het Mulier Instituut opdracht gegeven inzicht te verschaffen in de haalbaarheid van het verkrijgen van een accreditatie van de KNSB voor een RTC schaatsen in oprichting, de belangrijkste kosten en baten van de doorontwikkeling tot erkend RTC en het (benodigde) draagvlak van (financiële) partners in Tilburg en omgeving.

1.2 Onderzoeksvragen

De belangrijkste vragen waarop het onderzoek antwoord zal moeten geven, luiden als volgt:

1. Wat is een reële indicatie voor het aantal talenten dat gebruik zal gaan maken van het RTC Tilburg, naar schaatsdiscipline?
2. Wat zijn de te verwachten kosten en opbrengsten van een RTC op korte en langere termijn?
   2 a). Wat zijn de extra kosten voor het kunnen voldoen aan de criteria van een RTC in oprichting (minimaal langebaanschaatsen) vanaf eind 2015, de kosten voor doorontwikkeling tot een erkend RTC met minimaal drie disciplines in 2018, en de uiteindelijke jaarlijkse kosten van een erkend RTC?
   2 b). Wat zijn de (niet financiële) opbrengsten van een RTC op korte en langere termijn?
3. Is er voldoende draagvlak bij noodzakelijke en potentiële (financiële) partners in Tilburg en omgeving, voor het succesvol oprichten van een RTC schaatsen?
4. Wat zijn de succes- en risicofactoren voor de gemeente Tilburg van een RTC schaatsen?

1.3 Onderzoeksmethode

Om de bovenstaande onderzoeksvragen te beantwoorden hebben we gebruikgemaakt van bestaande talentdatabestanden van de KNSB en voerden we achttien (grotendeels telefonische) gesprekken met betrokken schaatssport- en ander relevante organisaties.[6]

Onderzoeksvraag 1: indicatie aantal talenten in omgeving naar schaatsdiscipline

[5] http://www.knsbzuid.nl/

[6] Zie bijlage 3 voor de benaderde organisaties.

De lijst van schaatstalenten met een talentstatus van de KNSB/NOC*NSF (IT, NT, Belofte) - peildatum 1 oktober 2014 - was uitgangspunt voor het beantwoorden van de eerste vraag. Op basis van postcodegegevens stelden we het aantal huidige talenten vast dat woont in het afzetgebied van het beoogde RTC Zuid (provincies Noord-Brabant, Limburg en Zeeland). We hebben de aantallen schaatstalenten naar schaatsdiscipline in Regio Zuid afgezet tegen de aantallen in andere regio's, om een goed beeld te krijgen van 'de markt' voor schaatstalentontwikkeling in Nederland. Het is helaas niet gelukt om meer inzicht te verkrijgen in de potentiële groep regionale schaatstalenten, die mogelijk ook (op termijn) gebruik zou kunnen maken van het RTC.

Onderzoeksvraag 2: kosten en opbrengsten RTC schaatsen
In het beleidsplan Ontwikkeling Regionale Talenten Centra van de KNSB staan landelijke criteria genoemd waaraan RTC's schaatsen in oprichting dienen te voldoen evenals de aanvullende criteria voor erkende RTC's. In het beleidsplan staan tevens financiële waarde-indicaties van een erkend RTC weergegeven naar de verschillende schaatsdisciplines. Het KNSB-gewest Zuid is van substantiële invloed op de uiteindelijke beslissing omtrent de locatie van het RTC Zuid en hanteert naast de landelijke criteria aanvullende aandachtspunten teneinde een 'Couleur Locale' aan het RTC Zuid te geven.
Door middel van gesprekken met lokale organisaties en op basis van ervaringen van de bestaande RTC's in oprichting in Haarlem en Groningen is een concretere kosten-batenanalyse opgesteld voor een RTC schaatsen in Tilburg. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in de te maken extra kosten voor het kunnen voldoen aan de criteria van een RTC in oprichting, de kosten van de doorontwikkeling van een RTC in oprichting naar een erkend RTC en in de uiteindelijke jaarlijkse kosten van een erkend RTC. De kosten worden onderverdeeld naar accommodatie, personeel, materiaal en trainingsstages. Tevens wordt een inschatting gemaakt van de dekking van de kosten door verschillende partijen (KNSB, gemeente, provincie, sponsoren) en van de (niet financiële) baten op korte en langere termijn.

Onderzoeksvraag 3: voldoende partners
Op basis van verschillende gesprekken met relevante lokale organisaties (o.a. schaatsverenigingen in Tilburg, Topsport Talentschool Willem II) en regionale partijen (o.a. KNSB-regio Zuid, RTO Brabant, Stichting Topsportopleiding Tilburg) is een inschatting gemaakt van het bestaande draagvlak onder noodzakelijke en potentiële partners voor een RTC Tilburg. RTO Brabant is een fusie van het Centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO) in Eindhoven en het Olympisch Netwerk Brabant, en fungeert als aanspreekpunt voor de gehele topsportsector in Noord-Brabant.

Onderzoeksvraag 4: succes- en risicofactoren
Op basis van verschillende gesprekken met relevante organisaties genoemd onder vraag 2 en 3, en diverse beschikbaar gestelde (beleids)documenten, konden verschillende concrete succes- en risicofactoren voor de gemeente worden benoemd en gewogen.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 komt de eerste onderzoeksvraag aan bod en wordt ingegaan op het te verwachten aantal talenten, naar schaatsdiscipline, dat gebruik zal maken van het RTC Zuid. Hoofdstuk 3 gaat in op de kosten en baten van een RTC schaatsen in Tilburg. In hoofdstuk 4 wordt het (mogelijke) draagvlak van partners van het RTC onderzocht. Het vijfde hoofdstuk beschrijft belangrijke succes- en risicofactoren verbonden aan het oprichten, doorontwikkelen en in stand houden van een RTC schaatsen voor de gemeente. In het zesde hoofdstuk formuleren we de conclusies en aanbevelingen.

2. Schaatstalenten in gewest Zuid

In dit hoofdstuk wordt een indicatie gegeven van de omvang van de potentiële gebruikersgroep van een RTC schaatsen in Tilburg. Deze groep bestaat uit het aantal schaatstalenten met een door de KNSB/NOC*NSF toegekende talentstatus (B, NT of IT)[7] in het afzetgebied Noord-Brabant, Limburg en Zeeland (Regio Zuid). Deze groep schaatsers zal ter vergelijking worden afgezet tegen het totale aantal schaatsers met een officiële sportstatus in Nederland en het aantal schaatstalenten onderverdeeld naar de regionale indeling van de KNSB.

2.1 Schaatstalenten naar regio

Nederland telt volgens het talentmonitorsysteem van NOC*NSF 395 schaatsers die met een officiële sportstatus bij de KNSB zijn geregistreerd (zie tabel 2.1). Van deze groep hebben 353 schaatsers een officiële talentstatus (B, NT of IT) en behoren daarmee tot de doelgroep van de RTC's schaatsen. Het langebaanschaatsen is landelijk de grootste discipline (196 talenten en 27 topsporters), gevolgd door de disciplines inlineskaten (57 talenten en 5 topsporters), shorttrack (51 talenten en 10 topsporters) en kunstrijden (49 talenten).
Bij deze tellingen gaat het overigens om bij de KNSB en NOC*NSF geregistreerde schaatstalenten. Het is niet uitgesloten dat er landelijk meer schaatstalenten zijn, of dat er schaatsers zijn met de potentie om uit te groeien tot talent, die (nog) niet als zodanig bekend zijn bij de KNSB/NOC*NSF.
De schaatstalentprofielen zullen bij het ingaan van het seizoen 2015-2016 worden herzien in verband met de oprichting van de regionale talentencentrastructuur.[8] Dat heeft wellicht als gevolg dat meer schaatsers in aanmerking komen voor een talentstatus, zodat de RTC's schaatsen een ruimere doelgroep krijgen. Tevens kunnen veranderingen in het aantal geregistreerde talenten een direct gevolg zijn van aanpassingen in het gevoerde beleid waarmee sportstatussen worden toegekend. Het beleid van NOC*NSF kenmerkt zich tegenwoordig door een steeds sterkere focus op sportdisciplines waarin Nederland een grote kans heeft op succes bij internationale toernooien (EK's, WK's, Olympische Spelen) (Hover e.a. 2014). De schaatssport behoort voor Nederland tot deze kansrijke disciplines. Desalniettemin behoort schaatsen tot de sporttakken waarin relatief weinig talentstatussen worden toegekend in verhouding tot het totale aantal geregistreerde (junioren)schaatsers en is de toekenning van sportstatussen per bond zeer verschillend en daarmee enigszins selectief te noemen. In 2011 kwam 0,77 procent van het totale aantal geregistreerde juniorenschaatsers in aanmerking voor een LOOT-status (Reijgersberg en Elling 2013).

In Regio Zuid wijkt het beeld op het gebied van schaatstalenten enigszins af van het landelijke beeld. Met vijftien talenten is kunstrijden de grootste schaatsdiscipline in de regio, gevolgd door het

[7] In Nederland zijn door NOC*NSF in samenwerking met sportbonden topsport- en talentprofielen ontwikkeld. De profielen zijn ingedeeld op basis van leeftijd, sportprestaties en het te volgen programma. Sporttalenten krijgen de status (B) belofte, (NT) nationaal talent of internationaal talent (IT).

[8] http://knsb.nl/langebaan-kortebaan/talentprofielen/

langebaanschaatsen (12 talenten en 1 topsporter). Shorttrack en inlineskaten zijn relatief kleine disciplines in Regio Zuid. In totaal zijn er in 2014 in Regio Zuid 32 schaatsers als talent geregistreerd.[9]

Tabel 2.1 Aantal schaatstalenten (Belofte, NT, IT) en topsporters (A, B, HP) geregistreerd bij de KNSB per schaatsdiscipline, voor Nederland en Regio Zuid, peildatum 15 oktober 2014

Discipline	Talent		Topsporter		Totaal	
	NL	Regio Zuid	NL	Regio Zuid	NL	Regio Zuid[1]
Langebaanschaatsen	196[2]	12	27	1	223	13
Shorttrack	51	4	10	0	61	4
Inlineskaten	57[2]	1	5	0	62	1
Kunstrijden	49	15	0	0	49	15
Totaal	**353**	**32**	**42**	**1**	**395**	**33**

[1] Dit zijn, met één uitzondering, allen talenten die vallen onder het Olympisch Netwerk Brabant.
[2] Van twee talenten langebaanschaatsen en twee talenten inlineskaten is onbekend in welke regio zij schaatsen.

Bron: KNSB/NOC*NSF (2014).

De KNSB kent een landelijke indeling naar regio's: Regio Noord (Groningen, Friesland, Drenthe), Regio Zuid (Noord-Brabant, Limburg en Zeeland), Regio West (Noord- en Zuid-Holland), Regio Oost (Gelderland, Overijssel) en Regio Midden (Flevoland, Utrecht). Deze regio's zijn op hun beurt onderverdeeld naar acht KNSB-gewesten.[10]
Regio West is wat betreft het aantal schaatstalenten de grootste regio (148 talenten), gevolgd door Regio Noord (87 talenten) en Regio Oost (55 talenten). Regio Zuid (32 talenten) heeft, evenals Regio Midden (28 talenten), verhoudingsgewijs een kleiner aantal schaatstalenten (zie tabel 2.2).[11] Overigens is het opvallend te noemen dat Regio Zuid met 15 talenten kunstrijden op Regio West na (82 talenten kunstrijden) over het grootste geregistreerde aantal talentvolle kunstrijders beschikt. Tot slot dient te worden vermeld dat vrijwel alle schaatstalenten uit Regio Zuid onder het Olympisch Netwerk Brabant vallen en dus niet uit Limburg of Zeeland komen.

[9] In 2012 bedroeg het aantal geregistreerde schaatstalenten in Regio Zuid 31 talenten (13 talenten kunstrijden, 11 shorttrack en 7 langebaanschaatsen).

[10] Voor de gewestelijke onderverdeling van de KNSB zie: http://knsb.capstone.nl/gewesten/

[11] Het aantal schaatsers met een topsport- en talentstatus per regio is gebaseerd op het aantal geregistreerde statussen bij het Olympisch netwerk van de betreffende regio. Deze gegevens zijn afkomstig van het talentenmonitorsysteem van NOC*NSF.

Tabel 2.2 Aantal schaatstalenten (Belofte, NT, IT) geregistreerd bij de KNSB per schaatsdiscipline, naar regio, peildatum 15 oktober 2014

Discipline	Totaal	Zuid[1]	Noord	Midden	Oost	West
Langebaanschaatsen	196[2]	12	53	17	25	88
Shorttrack	51	4	21	5	9	12
Inlineskaten	57[2]	1	13	4	21	16
Kunstrijden	49	15	0	2	0	32
Totaal	**353**	**32**	**87**	**28**	**55**	**148**

[1] Dit zijn, met één uitzondering, allen talenten die vallen onder het Olympisch Netwerk Brabant.
[2] Van twee talenten langebaanschaatsen en twee talenten inlineskaten is onbekend in welke regio zij schaatsen

Bron: KNSB/NOC*NSF (2014).

2.2 Talentengroei en –ontwikkeling

Alles overziend heeft Regio Zuid (voornamelijk Noord-Brabant) een relatief kleine 'talentenvijver' waaruit gevist kan worden voor de samenstelling van een RTC schaatsen. Met in totaal 32 bij de KNSB geregistreerde talenten in 2014 behoort Regio Zuid tot de kleinere regio's op het gebied van schaatstalenten. Daar staat tegenover dat Regio Zuid verhoudingsgewijs over een groter aantal talenten kunstrijden beschikt. Nederland wordt op het gebied van kunstrijden, in tegenstelling tot het langebaanschaatsen en shorttrack, over het algemeen niet gezien als groot kanshebber op medailles tijdens internationale toernooien. De KNSB spreekt echter de ambitie uit om ook in deze schaatsdiscipline de weg naar mondiaal niveau weer te vinden (KNSB 2013).[12] Wellicht heeft een RTC schaatsen met kunstrijden als aanvullende discipline in Regio Zuid een grotere kans van slagen om deze ambitie te realiseren. Daarnaast is het (langebaan)schaatsen in Regio Zuid in vergelijking met andere regio's relatief recentelijk toegankelijk geworden voor een breed publiek. Zo mag de Ireen Wüst IJsbaan in Tilburg, die stamt uit 2009, zich de meest jonge 400 meter schaatsbaan van Nederland noemen. Ook de ijsbaan in Breda (2001) behoort tot de nieuwere 400 meter ijsbanen in Nederland. In Sittard-Geleen (1989) en in Eindhoven (1969) is het (langebaan)schaatsen al langer mogelijk (Bakker e.a. 2013).[13] Tot slot beschikt 's Hertogenbosch met de opening van sportcomplex Sportiom sinds 1998 over een 30 x 60 meter ijsbaan. Volgens de KNSB is de schaatssport in Regio Zuid en in het bijzonder in de regio's Tilburg, Breda en omstreken met de komst van de nieuwere schaatsbanen nog in opkomst. Volgens de KNSB geeft een RTC Zuid wellicht een verdere impuls aan de schaatssport in deze regio's. Daarnaast krijgen meer schaatstalenten in Noord-Brabant, Limburg en Zeeland met de aanwezigheid van een RTC schaatsen de kans om ontdekt te worden en kan de regio zodoende werken aan haar algehele schaatsniveau en kan het talentenbestand mogelijk worden uitgebreid. Met het aanpassen van de

[12] De laatste keer dat Nederland een Olympische medaille behaalde op de discipline kunstrijden was in 1976 toen Dianne de Leeuw, een Amerikaanse Nederlander, een zilveren medaille wist te behalen in Oostenrijk.

[13] Voor een totaaloverzicht van Nederlandse schaatsbanen en stichtingsjaren zie Bakker e.a. (2013).

talentprofielen vanaf het seizoen 2015-2016 neemt mogelijk de doelgroep van het RTC schaatsen toe. In hoofdstuk 3 worden aannames gedaan van de jaarlijkse aanwas van schaatstalenten.

2.3 Tot slot

In Regio Zuid zijn weinig schaatstalenten aanwezig in vergelijking met de overige Nederlandse schaatsregio's. De schaatssport is nog in opkomst in het zuiden. Een RTC schaatsen draagt mogelijk bij aan deze opkomst en kan meer schaatstalenten de kans bieden om hun talenten te ontplooien. Daarnaast worden de talentprofielen met ingang van het schaatsseizoen 2015-2016 gewijzigd en wellicht verruimd waardoor het aantal schaatstalenten dat in aanmerking komt voor het RTC Zuid mogelijk wordt vergroot. Desalniettemin is het aantal schaatstalenten in de regio's waar zich reeds RTC's schaatsen bevinden aanmerkelijk groter. Regio Zuid beschikt verhoudingsgewijs over een groot aantal talenten kunstrijden. Kunstrijden lijkt dan ook een van de meest logische aanvullende schaatsdisciplines bij de doorontwikkeling van een RTC Zuid.

3. Kosten en opbrengsten RTC

Dit hoofdstuk gaat in op de kosten en baten van het oprichten, doorontwikkelen en in stand houden van een mogelijk RTC schaatsen in Tilburg. Paragraaf 3.1 doet een inschatting van de kosten van het oprichten van een RTC schaatsen, de eerste fase van de ontwikkeling van een RTC. Paragraaf 3.2 behandelt het kostenplaatje van de laatste fase, de doorontwikkeling tot erkend RTC. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen twee scenario's: een 'grootschalige' en een 'kleinschalige' uitbreiding van het RTC schaatsen. Tot slot wordt in 3.3 ingegaan op (mogelijke) inkomsten voor het RTC Tilburg, worden meerjarenbegrotingen opgesteld en worden mogelijke niet financiële opbrengsten besproken.

3.1 Kosten oprichting RTC

Om in aanmerking te komen voor een accreditatie als 'RTC schaatsen in oprichting' dient het RTC Tilburg te voldoen aan een door de KNSB opgestelde landelijke eisenlijst. Daarnaast heeft het KNSB-gewest Zuid aanvullende aandachtspunten opgesteld waaraan het RTC Tilburg eveneens zoveel als mogelijk dient te voldoen. In deze paragraaf wordt een inschatting gemaakt van de te verwachten kosten die gepaard gaan met de landelijke en aanvullende eisen die de KNSB stelt aan RTC's schaatsen in oprichting, onderverdeeld naar de kosten van accommodaties, personeel, materiaal en trainingsstages. Deze kostenramingen worden opgesteld aan de hand van de eisenlijst van de KNSB (zie bijlage 1), begrotingen en ervaringen van de reeds bestaande RTC's schaatsen in Dordrecht, Haarlem, en Groningen en aan de hand van kostenramingen die worden voorzien door belanghebbenden en betrokken partijen voor de benodigde schaats- en andere (trainings)voorzieningen en diensten in Tilburg.

Kosten accommodatie

Voor het RTC schaatsen in Tilburg worden geen substantiële additionele investeringen voorzien op het gebied van de eisen die de KNSB stelt aan beschikbare sportaccommodaties (zie bijlage 1; 1a.1 t/m 1a.11). Tilburg beschikt reeds over een fijnmazig netwerk van sportvoorzieningen waarvan gebruikgemaakt kan worden door een RTC schaatsen in oprichting.

De Ireen Wüst IJsbaan, gelegen nabij het sportcomplex T-Kwadraat in het gebied Stappegoor in Tilburg, voldoet aan de eisen die aan de schaatsvoorzieningen worden gesteld (o.a. een overdekte 400 meter ijsbaan en een overdekte 30 x 60 meter ijsbaan, kleedruimtes, sanitaire voorzieningen). Tevens biedt de 400 meter baan gedurende de periode half maart tot half oktober, wanneer er geen ijs op de baan ligt, een indoor skeelerbaan.[14] Op de wielerbaan in de Reeshof, die zo'n tien kilometer van de Ireen Wüst IJsbaan vandaan ligt, kan het gehele jaar geskeelerd worden op een 500 en een 1150 meter baan. De Ireen Wüst IJsbaan is in eigendom van de gemeente Tilburg. Sportbedrijf Tilburg, een niet-geprivatiseerde gemeenteafdeling, huurt de Ireen Wüst IJsbaan van de gemeente. De totale exploitatielasten van de accommodatie bedragen jaarlijks zo'n 950 duizend euro en komen ten laste van de gemeente (Bakker e.a. 2013). Aangezien deze kosten ook zonder een RTC schaatsen gemaakt zouden worden, dienen deze niet geheel te worden gezien als additionele kosten van het RTC.

[14] Daarmee wordt niet voldaan aan het aanvullende aandachtspunt van het KNSB-gewest Zuid om jaarrond een skeelerbaan (400 meter) beschikbaar te stellen, met een extra pre voor een piste.

Het sportcomplex T-kwadraat beschikt onder meer over een fitnessruimte, een sportmedisch centrum, de benodigde kleedruimtes, sanitaire voorzieningen en andere ruimten (geschikt voor werkplekken voor coaches, studie- en/of onderwijslocaties etc.).[15] Daarnaast liggen eveneens in Stappegoor het IJssportcentrum Tilburg en een olympische atletiekbaan. In het IJsportcentrum ligt een 30 x 60 meter baan en wordt aan ijshockey en kunstrijden gedaan. Tot slot zijn er in Tilburg diverse andere (top)sportaccommodaties en –voorzieningen zoals een roeibaan, een zwembad, een voetbalstadion, een hockeyaccommodatie en wielerverenigingen. Door het brede aanbod en de nabijheid van (top)sportvoorzieningen kunnen schaatstalenten, trainers en andere betrokkenen bij het RTC ook in aanraking komen met andere sporttakken, zoals het KNSB-gewest Zuid dit als aanvullende vereiste stelt (zie bijlage 1; 1b.1 t/m 1b.2). Door de aanwezigheid van de drie andere Tilburgse RTC's (atletiek, roeien en duathlon) kan bovendien een kruisbestuiving ontstaan tussen topatleten en –trainers van verschillende sportdisciplines en overige betrokkenen bij de RTC's (management, leveranciers, ouders, vrijwilligers). Voor dit alles zijn geen substantiële additionele investeringen vereist.

De voornaamste kosten op het gebied van accommodaties zullen het in gebruik nemen en/of huren van sportvoorzieningen en overige faciliteiten (accommodaties, kleedruimtes, sanitaire voorzieningen etc.) betreffen.
In het geval van de schaatstrainingen dienen zowel de 400 meter ijsbaan als de 30 x 60 meter ijsbaan ten minste vier dagen per week beschikbaar te zijn, waarvan minimaal drie dagen per week anderhalf uur ijs exclusief voor de RTC-selectie. Met het exclusief beschikbaar stellen van het gemeentelijke ijs aan de RTC-ploeg gaan (verborgen) additionele kosten gepaard aangezien er op die momenten minder inkomsten worden vergaard van recreatieve ijsbaanbezoekers. Bovendien dienen dergelijke trainingen gedurende de ochtend en/of in de namiddag/avond plaats te vinden, tijden waarop het voor recreatievelingen het meest aantrekkelijk is om de schaatsen onder te binden (voor/na werk). Het RTC Haarlem betaalt een huurbedrag van 18 duizend euro voor het ijs van de Stichting Kunstijsbaan Kennemerland in 2015.[16] Het is niet ondenkbaar om jaarlijks van een vergelijkbaar bedrag uit te gaan aan additionele kosten in het geval van het RTC Tilburg, mede gezien het feit dat beide schaatsbanen vergelijkbare tarieven voor het ijs stellen.[17]

Sportcomplex T-Kwadraat is in eigendom van de gemeente Tilburg. In het sportcomplex zijn de benodigde trainingsmaterialen aanwezig voor schaatsspecifieke trainingsvormen (kracht-, sprong-, spinning/fietstraining etc.). T-Kwadraat verhuurt de fitnessruimte tegen een commercieel tarief aan TheGym4U. Ervan uitgaand dat de RTC-ploeg op gezette tijden exclusief gebruik mag maken van het fitnesscentrum worden de jaarlijkse kosten voor de krachttrainingen en overige trainingskosten geschat op zo'n 10 – 15 duizend euro.[18]

[15] Zie: http://www.sportintilburg.nl/sporthallen/t-kwadraat

[16] De Stichting Schaatsacademie Haarlem (STSH) heeft hiertoe een overeenkomst gesloten met de Stichting Kunstijsbaan Kennemerland (SKK) in Haarlem, met een optie voor de komende drie seizoenen.

[17] De ijsbaan in Haarlem hanteert een toegangstarief van € 6,20 voor volwassenen. Het toegangstarief (vanaf 4 jaar) voor de Ireen Wüst IJsbaan is € 6,05. Voor het afhuren van de gehele schaatsbaan gelden bij beide schaatsbanen aparte tarieven en afspraken.

[18] Dat bedrag komt overeen met de jaarlijkse kostenraming voor kracht- en overige trainingen voor het RTC schaatsen in Haarlem.

Kosten personeel

Het RTC schaatsen in oprichting dient op sportief vlak begeleiding te bieden middels een fulltime RTC-hoofdcoach die verantwoordelijkheid draagt voor het totale trainings- en wedstrijdprogramma langebaanschaatsen. In het 'Beleidsplan Ontwikkeling Regionale Talenten Centra', opgesteld door de KNSB, worden de jaarlijkse kosten van de RTC-hoofdcoach tussen de 50 en 80 duizend euro geschat.[19] Tevens is voor het RTC (para)medische begeleiding (fysiotherapie, sportarts) benodigd. De additionele kosten van medische begeleiding betreffen de dagtarieven van fysiotherapeuten en/of sportartsen bij trainingen, trainingsstages en sportevenementen. De KNSB schat de jaarlijkse kosten van (para)medische begeleiding tussen de 25 en de 45 duizend euro. Gezien het feit dat er reeds een sportmedisch centrum aanwezig is in het sportcomplex T-Kwadraat - en er dus geen additionele investeringen benodigd zijn om een dergelijk centrum in te richten - en ervan uitgaand dat reguliere medische kosten worden gedekt door de ziektekostenverzekeraars van de sporters, schatten we deze kosten in op 25 duizend euro gedurende het eerste operationele jaar van het RTC.

Naast de fulltime inzet van de hoofdcoach zal het RTC in beginsel voornamelijk draaien op vrijwilligers die hun werkzaamheden combineren met een betaalde baan. Tijdens de eerste fase van de oprichting van het RTC wordt voorzien dat de inzet van het huidige team van vrijwilligers volstaat (inzet medewerkers schaatsverenigingen, ouders/verzorgers schaatstalenten).
Indien het RTC een substantiële groei doormaakt (zowel in talenten als in staf) en zich ontwikkelt tot 'erkend RTC' is het niet meer realistisch dat de organisatorische en ondersteunende werkzaamheden worden verricht door vrijwilligers. In een dergelijk geval dienen op termijn (binnen 1 tot 2 jaar) extra betaalde werkkrachten te worden aangesteld, waaronder additionele trainers, een operationeel manager en een maatschappelijke begeleider ter ondersteuning van de talenten (zie 3.2).

Kosten materiaal

Voor het RTC is per discipline specifieke kleding vereist en zijn overige trainingsmaterialen (elastieken, loopladder, foamrollen, schaatsplanken, spiegels) en audiovisuele ondersteuning (camera, tv-scherm) noodzakelijk. Om van en naar trainingskampen af te reizen is tevens een transportbus benodigd met voldoende ruimte voor de RTC-selectie. Op basis van berekeningen van de KNSB, additionele aankopen en afschrijvingskosten schatten we de jaarlijkse kosten aan materialen op zo'n 23 duizend euro tijdens de eerste RTC-fase.

Kosten trainingsstages

Trainingsstages/kampen zullen jaarlijks deel uitmaken van het trainingsprogramma van het RTC schaatsen. Deze trainingen vinden plaats in zowel het binnenland (bezoek andere RTC's, uitwisseling schaatstalenten verschillende regio's, trainingskampen georganiseerd door het land heen) als in het buitenland (bezoek schaatsbanen, o.a. Max Aicher Arena in Inzell en de Gunda-Niemann-Stirnemann-Halle in Erfurt, waar het gehele jaar geschaatst kan worden). De jaarlijkse kosten voor deze trainingskampen (inclusief overnachtingen) tijdens de eerste fase van het RTC in oprichting schatten we op basis van ramingen van de KNSB en de jaarljkse kosten van het RTC in Groningen op 25 duizend euro. Naarmate het aantal talenten dat bij het RTC traint toeneemt zullen deze kosten jaarlijks stijgen (zie 3.2). Tevens zijn deze kosten afhankelijk van geboekte successen door de schaatstalenten zelf. Indien

[19] Bij het ramen van de personeelskosten van de fulltime RTC–hoofdcoach gaan we gedurende het eerste jaar uit van 60 duizend euro, waarna dit salaris jaarlijks zal stijgen.

talenten op basis van prestaties worden uitgenodigd deel te nemen aan buitenlandse wedstrijden en trainingen nemen deze kosten als vanzelfsprekend toe.

Totaal jaarlijkse kosten RTC in oprichting

In totaal schatten we de kosten voor het eerste jaar van het RTC schaatsen Tilburg in op bijna 140 duizend euro. Dat bedrag is gebaseerd op uitgaven aan het huren/in gebruik nemen van sportaccommodaties, de fulltime aanstelling van een RTC-coach, sportmedische ondersteuning, trainingsmaterialen en -stages. Tevens wordt ervan uitgegaan dat de uitvoering van organisationele processen (management, administratieve werkzaamheden) in de eerste fase van de ontwikkeling van het RTC hoofdzakelijk door vrijwilligers geschiedt. Naarmate het RTC wordt doorontwikkeld zullen de jaarlijkse kosten toenemen.

3.2 Kosten doorontwikkeling tot erkend RTC

Het RTC schaatsen dient binnen twee jaar aan aanvullende criteria te voldoen om de accreditatie 'erkend RTC' te verkrijgen, waarbij ook programma's worden geboden voor minimaal twee aanvullende schaatsdisciplines (shorttrack, kunstrijden en/of inlineskaten) (zie bijlage 2). Met de uitbreiding van het aantal schaatsdisciplines en -talenten ontstaat ook een vergrote behoefte aan het aantal beschikbare trainingsuren (ijsbaan, fitnesscentrum), een uitbreiding van het personeelsbestand en nemen de jaarlijkse kosten van het RTC schaatsen toe. Bij de raming van kosten voor de doorontwikkeling tot erkend RTC gaan we allereerst uit van een 'dure variant', het scenario van een grootschalige uitbreiding van het RTC schaatsen. Bij dit scenario worden inschattingen van kosten door de KNSB en andere RTC's schaatsen als uitgangspunt gehanteerd. Tevens stellen we een kostenraming op van een mogelijke doorontwikkeling tot een kleinschaliger RTC met een kleiner personeelsbestand en lagere uitgaven aan overige (medische) begeleiding en trainingsstages. We gaan er vooralsnog van uit dat de toename van het aantal schaatstalenten in de regio losstaat van de mate waarin het RTC wordt uitgebreid (groot- of kleinschalig) en hanteren derhalve dezelfde jaarlijkse toename van het aantal schaatstalenten in beide scenario's.

Bij de doorontwikkeling tot erkend RTC wordt het aantal minimaal vereiste dagen waarop het kunstijs (zowel de 400 als de 30 x 60 meter baan) beschikbaar dient te zijn verhoogd van vier naar vijf dagen (zie bijlage 2; 1a.1 t/m 1a.2). We gaan ervan uit dat het aantal trainingsuren voor een grootschalig en een kleinschalig RTC ongeveer gelijk zal zijn. De gebruikskosten van het ijs schatten we daarom voor beide scenario's even hoog in. Uitgaand van jaarlijkse kosten van 18 duizend euro lijkt een verhoging van 25 procent van deze kosten niet onrealistisch. De jaarlijkse ijskosten schatten we derhalve op ruim 22 duizend euro.[20]

Vooralsnog is er op beide Tilburgse schaatsbanen geen ijs in de zomerperiode en wordt daarmee niet voldaan aan het aanvullend aandachtspunt van het KNSB-gewest Zuid (zie bijlage 2; 1b.2 t/m 1b.3). De gemeente, ijsaanbieders en schaatsverenigingen voeren momenteel gesprekken om ten minste een 30 x 60 meter ijsbaan ook in de zomer open te houden. Op de schaatsbaan Thialf Heerenveen kan van tijd tot tijd in de zomer worden geschaatst op de 400 meter baan. Verder dienen schaatsers in de zomer uit

[20] Deze kosten wijken niet veel af van de kosten die de Tilburgse Kunstrij Vereniging maakt, waarvan de geschatte ijshuur van zowel de Ireen Wüst IJsbaan als het IJsportcentrum Tilburg per seizoen tussen de 10 en de 15 duizend euro bedraagt.

te wijken naar buitenlandse schaatsbanen zoals in Inzell en Erfurt. De kosten van dergelijke zomertrainingen zijn verdisconteerd in de kosten van trainingsstages/kampen.

De inzet van één fulltime RTC-hoofdcoach en van voornamelijk vrijwilligers zal voor een erkend RTC niet meer volstaan. Het aanstellen van additionele (betaalde) staf wordt tijdens deze fase noodzakelijk (zie bijlage 2; 4.1 t/m 4.5). De KNSB gaat ervan uit dat er bij de uitbreiding van het aantal schaatsdisciplines één additionele fulltime RTC-hoofdcoach per additionele schaatsdiscipline benodigd is. Dat betekent dus dat er bij het maximale aantal van vier disciplines eenzelfde aantal RTC-hoofdcoaches dient te worden aangesteld. Voorzichtigheidshalve gaan we ervan uit dat er in het scenario van grootschalige uitbreiding van het RTC in Tilburg twee additionele schaatsdisciplines worden toegevoegd aan het programma en dat zowel in het tweede als in het derde jaar een additionele hoofdcoach benodigd is. Daarbij nemen we dus aan dat voor de accreditatie 'erkend RTC' een aantal van drie fulltime RTC-hoofdcoaches (voorlopig) zal volstaan. Bij de kosten van de RTC-hoofdcoaches wordt als uitgangspunt gehanteerd dat zij een vergelijkbaar salaris krijgen uitbetaald (zie 3.1).
In het geval van een kleinschaliger RTC gaan we ervan uit dat de aanstelling van één fulltime RTC-hoofdcoach voor het langebaanschaatsen zal volstaan en dat per aanvullende discipline één additionele RTC-coach benodigd is met een aanstelling van 0,6 FTE. Dat betekent dat er vanaf het derde jaar, na toevoeging van twee aanvullende schaatsdisciplines aan het programma, drie hoofdcoaches zijn aangesteld voor 2,2 FTE in totaal (= 1,0 FTE langebaanschaatsen + 2 x 0,6 FTE aanvullende disciplines). Overigens is het aantal geregistreerde talenten kunstrijden in Regio Zuid momenteel groter dan het aantal talenten langebaanschaatsen. Daarmee rijst de vraag of er niet eerder behoefte is aan een fulltime RTC- hoofdcoach voor de discipline kunstrijden dan aan een fulltime coach voor de discipline langebaanschaatsen. Het is echter ook mogelijk dat deze verhouding verandert na wijziging van de schaatstalentprofielen aan het begin van het schaatsseizoen 2015-2016. Op landelijk niveau overstijgt het aantal talenten langebaanschaatsen het aantal talenten kunstrijden ruimschoots. Het is niet onaannemelijk dat het aantal talenten langebaanschaatsen het aantal talenten kunstrijden zal overstijgen na een mogelijke verruiming van de talentprofielen (zie hoofdstuk 2).

Bij grootschalige uitbreiding van het RTC wordt tevens voorzien dat er in het tweede jaar een additionele fysieke trainer (minimaal 0.25 FTE) en een fulltime assistent-trainer aangesteld dienen te worden om aan de uitbreiding van trainingsbehoeften te kunnen voldoen.[21] De jaarlijkse kosten van deze additionele trainers ramen we op basis van berekeningen van de KNSB op respectievelijk 10 en 35 duizend euro. Tijdens het derde jaar, wanneer in principe een derde discipline aan het RTC-programma wordt toegevoegd, wordt een uitbreiding van de aanstelling van de fysieke trainer(s) voorzien naar ten minste (0,5 FTE).
Bij een kleinschaliger RTC gaan we ervan uit dat de additionele aanstelling van één fysieke trainer (0.25 FTE) vanaf het tweede jaar zal volstaan.

Om de organisatorische processen tijdens de ontwikkeling van het RTC te kunnen handhaven is vanaf het tweede jaar de aanstelling van een professioneel operationeel manager noodzakelijk. Op basis van de

[21] Assistent-trainers dienen ter ondersteuning van de RTC-hoofdcoach en zijn veelal gespecialiseerd in één schaatsdiscipline. Indien een aanvullende schaatsdiscipline een groot aantal talenten trekt valt niet uit te sluiten dat daarvoor een additionele assistent-trainer benodigd is.

CAO Sport[22], berekeningen van de KNSB en een aanstelling van twee dagen per week (0,4 FTE) schatten we de jaarlijkse kosten hiervan op zo'n 12 duizend euro.
Een aanstelling van een operationeel manager voor 0,2 FTE wordt toereikend geacht voor een RTC met een kleiner personeelsbestand en minder activiteiten op het gebied van trainingsstages (zie verderop).

Daarnaast ontstaat op consultbasis behoefte aan erkende voedingsdeskundigen en sociaal-maatschappelijke/mentale begeleiding. Bij het sportmedisch centrum is een sportdiëtiste in huis.[23] Naar geschikte maatschappelijke/mentale begeleiding dient nog gezocht te worden. De totale gebruikskosten van sportmedische dienstverlening en maatschappelijke/mentale begeleiding schatten we op 30 duizend euro gedurende het tweede jaar en 35 duizend gedurende het derde en vierde jaar.
In het geval van een kleiner RTC voorzien we geen substantiële kostenstijging van deze dienstverlening na het eerste jaar en ramen we de jaarlijkse kosten op zo'n 25 duizend euro.

De talenten van verschillende schaatsdisciplines kunnen (deels) gebruikmaken van dezelfde trainingsmaterialen (schaatsplanken, elastieken, spiegels etc.). Daarnaast dienen additionele investeringen te worden gedaan in sportkleding en –materialen (schaatsen, schaatspakken etc.) bij een uitbreiding van het aantal talenten en disciplines. Ervan uitgaand dat talenten (deels) meefinancieren bij de aanschaf van nieuwe materialen (schaatsen, kleding etc.) wordt een jaarlijkse stijging van materiaalkosten voorzien van 2,5 duizend euro, oplopend tot jaarlijks 30 duizend euro in het vierde jaar, waarna deze kosten ongeveer gelijk zullen blijven. Aangezien het merendeel van de trainingsmaterialen voor zowel een grootschalig als een kleiner RTC aangeschaft dient te worden en als vaste lasten kunnen worden gezien, hanteren we gemakshalve dezelfde kosten voor beide scenario's.

Tijdens de ontwikkeling van het RTC vinden meer trainingsstages (in binnen- en buitenland) plaats voor verschillende sportdisciplines en worden deze door een grotere groep talenten gevolgd. Een jaarlijkse kostenstijging van ten minste 25 duizend euro per jaar lijkt bij een grootschalige uitbreiding reëel.[24]
Bij een kleinschalig RTC gaan we uit van minder activiteiten op het gebied van trainingsstages in het binnen- en buitenland en stijgen overnachtings-, reis- en trainingskosten minder snel. De jaarlijkse kostenstijging schatten we in dit scenario op vijf duizend euro per jaar.

De jaarlijkse kosten voor de doorontwikkeling van het RTC in het scenario van grootschalige uitbreiding schatten we op bijna 3 ton (jaar 2), ruim 4 ton (jaar 3) en bijna 440 duizend euro (jaar 4). Na het vierde jaar zullen deze jaarlijkse kosten naar waarschijnlijkheid niet meer substantieel stijgen aangezien het RTC dan een 'volwassen' status heeft, het aantal sportdisciplines mogelijk niet meer toeneemt en de grootste investeringen gedaan zijn (zie tabel 3.3 voor een uitgebreidere specificatie).
In het geval van kleinschalige uitbreiding schatten we de kosten van doorontwikkeling op ruim 2 ton (jaar 2), ruim 2,5 ton (jaar 3) en ruim 260 duizend euro (jaar 4). Het grootste verschil in kosten tussen beide scenario's wordt veroorzaakt door een kleinere vraag naar RTC-trainers (in aantallen en FTE's) en lagere uitgaven aan trainingsstages.

[22] http://www.sportwerkgever.nl/werknemers/46445-cao-sport.html

[23] Zie: http://www.smc-tilburg.nl/

[24] Het RTC schaatsen in Haarlem gaat van een vergelijkbare jaarlijkse kostenstijging van trainingsstages uit.

3.3 Opbrengsten RTC

Het RTC schaatsen in Tilburg moet voortkomen uit een lokaal initiatief. De financiering daarvan dient grotendeels gerealiseerd te worden door een samenspel van lokale en regionale partijen zowel vanuit de overheid (provincie, gemeente), de sportsector (de schaatstalenten zelf, de KNSB, Olympische Netwerken) als private partijen (sponsoren, bedrijven).
De KNSB financiert in beginsel jaarlijks vijftig procent van de personele kosten per RTC-hoofdcoach per sportdiscipline.[25] Daarnaast geeft de Regionale Topsport Organisatie Brabant (RTO Brabant) aan, een substantiële bijdrage te zullen leveren aan de financiering van één RTC-hoofdcoach (zie hoofdstuk 4). Gemakshalve gaan we ervan uit dat de kosten van één RTC-hoofdcoach door de KNSB en door RTO Brabant tezamen gedekt zullen worden. Voor de aanstelling van additionele RTC-hoofdcoaches zal extra financiering gezocht moeten worden. De gemeente Tilburg stelt jaarlijks maximaal 25 duizend euro beschikbaar per RTC.

Bij de RTC´s schaatsen in Dordrecht, Groningen en Haarlem vormen ook bijdragen van de (ouders/verzorgers en/of familie/vrienden van de) schaatstalenten zelf een belangrijke inkomstenbron.[26] In het geval van het RTC in Haarlem vormen de schaatsers de voornaamste bron van inkomsten (zie 5.1). Het is dus logisch om ook in de Tilburgse situatie ervan uit te gaan dat de schaatstalenten zelf zullen bijdragen aan hun opleidingsprogramma. Indien we voor het RTC Tilburg uitgaan van een bijdrage van zo´n 1.500 euro per schaatstalent per jaar[27] en het aantal schaatstalenten (discipline langebaanschaatsen) dat gedurende het eerste jaar financieel zal bijdragen ramen op vijftien talenten,[28] komen de totale inkomsten van de talenten naar schatting neer op zo'n 23 duizend euro tijdens het eerste jaar na oprichting.
In de daaropvolgende jaren dient het talentenbestand verder te worden uitgebreid, voornamelijk door toevoeging van talenten van additionele schaatsdisciplines. In het meest aannemelijke scenario wordt de discipline kunstrijden als aanvullende discipline verkozen en wordt tijdens het tweede jaar het talentenbestand met vijftien talenten kunstrijden uitgebreid (zie hoofdstuk 2). De toevoeging van een derde (en eventueel vierde) schaatsdiscipline brengt waarschijnlijk minder additionele talenten met zich mee aangezien de overige schaatsdisciplines in Regio Zuid van relatief kleine omvang zijn. Wanneer we ervan uitgaan dat het talentenbestand zowel gedurende het derde als het vierde jaar wordt aangevuld met vijf talenten per jaar, groeit het totale aantal schaatstalenten uit van 15 talenten (jaar 1), 30 talenten (jaar 2), 35 talenten (jaar 3) tot 40 talenten (jaar 4). De inkomsten voor deze jaren ramen we op respectievelijk 22,5, 45, 52,5 en 60 duizend euro. Enige terughoudendheid bij de inkomsten verkregen van de schaatstalenten zelf is geboden. Het is niet vanzelfsprekend dat ieder schaatstalent een dergelijke financiële bijdrage kan leveren. De toename van het aantal

[25] Op basis van gesprekken met betrokkenen bij het RTC schaatsen in Groningen en Haarlem gaan we uit van een bijdrage van de KNSB van 25 duizend euro gedurende het eerste jaar.

[26] In het bidbook van het RTC schaatsen Oost, in Enschede, wordt eveneens uitgegaan van financiële bijdragen van de schaatstalenten.

[27] Het RTC schaatsen in Haarlem gaat uit van een vergelijkbare jaarlijkse bijdrage per schaatstalent.

[28] Dat betekent dat het aantal geregistreerde schaatstalenten in Regio Zuid reeds in het eerste jaar toeneemt van twaalf naar vijftien talenten.

schaatstalenten berust op schattingen van de toename van het aantal talenten per schaatsdiscipline. Het is niet uitgesloten dat een wijziging van de talentenprofielen per 2015 een verruiming betekent van de doelgroep van de RTC's schaatsen.
Vooralsnog heeft de gemeente geen afspraken gemaakt met andere partijen en/of sponsoren omtrent een mogelijke bijdrage aan het RTC schaatsen. Zoals in hoofdstuk 4 en 5 zal blijken maakt sponsoring een belangrijk deel uit van de begrotingen van andere RTC's en verdient het vinden van een geschikte sponsor prioriteit. Een andere voor de hand liggende optie is het vergroten van inkomsten via talenten die (nog) geen status hebben en deelnemen aan een trainingsprogramma en faciliteiten van een nog op te richten schaatsschool, verbonden aan het RTC.

Alles overziend dient er in het geval van grootschalige uitbreiding nog zo'n 30 duizend euro aan additionele financiering gezocht te worden gedurende het eerste jaar. In jaar twee schatten we dat bedrag op bijna 140 duizend euro, in jaar drie ruim 210 duizend euro en in jaar vier ruim 230 duizend euro (zie tabel 3.3 voor een meerjarenbegroting).

Tabel 3.3 Meerjarenbegroting RTC schaatsen Tilburg, grootschalige uitbreiding

Fase	**RTC in oprichting**		**Erkend RTC**	
Jaar	**1**	**2**	**3**	**4**
Inkomsten				
KNSB	**25**	**52**	**81**	**84**
Gemeente Tilburg	**25**	**25**	**25**	**25**
Regionale Topsport Organisatie Brabant	35	36	37	37
Overheidsbijdrage	**60**	**61**	**62**	**62**
Hoofdsponsors				
Overige sponsors				
Sponsorinkomsten				
Inkomsten schaatsers	23	45	53	60
Overige inkomsten / subsidies / giften				
Totale inkomsten	108	158	196	206
Uitgaven				
Kosten ijsbaan	18	22	23	23
Krachttraining / fitness	10	13	14	15
Accommodaties	**28**	**35**	**37**	**38**
RTC-hoofdcoach(es)	60	124	192	195
Assistent-trainer		35	35	36
Fysieke trainers		10	21	22
Totaal trainersvergoedingen	*60*	*169*	*248*	*253*
Medische en maatschappelijke begeleiding	**25**	**30**	**35**	**35**
Operationeel manager		**12**	**12**	**13**
Totaal personele kosten	**85**	**211**	**295**	**301**
Kosten materiaal	**23**	**25**	**28**	**30**
Kosten Trainingsstages/kampen	**25**	**50**	**75**	**100**
Overige kosten/voorzieningen				
Totale kosten	**138**	**296**	**407**	**439**
Overschot/tekort	**-31**	**-138**	**-211**	**-233**

In het geval van een kleinschaliger RTC gaan we uit van een verminderde behoefte aan de inzet van additioneel personeel (zowel in aantallen als FTE's) en lagere uitgaven aan zaken als trainingsstages en medische ondersteuning. De jaarlijkse tekorten komen in dit scenario neer op zo'n 30 duizend euro (jaar 1), ruim 50 duizend euro (jaar 2), en ruim 70 duizend euro (jaar 3 en 4) (zie tabel 3.3).

Tabel 3.3 Meerjarenbegroting RTC schaatsen Tilburg, kleinschalige uitbreiding

Fase	**RTC in oprichting**		**Erkend RTC**	
Jaar	**1**	**2**	**3**	**4**
Inkomsten				
KNSB	**30**	**50**	**70**	**72**
Gemeente Tilburg	**25**	**25**	**25**	**25**
Regionale Topsport Organisatie Brabant	30	34	34	35
Overheidsbijdrage	**55**	**59**	**59**	**60**
Hoofdsponsors				
Overige sponsors				
Sponsorinkomsten				
Inkomsten schaatsers	23	45	53	60
Overige inkomsten / subsidies / giften				
Totale inkomsten	108	154	182	192
Uitgaven				
Kosten ijsbaan	18	22	23	23
Krachttraining / fitness	10	13	14	15
Accommodaties	**28**	**35**	**37**	**38**
RTC-hoofdcoach(es)	60	99	141	143
Assistent-trainer				
Fysieke trainers		10	10	11
Totaal trainersvergoedingen	*60*	*109*	*151*	*154*
Medische en maatschappelijke begeleiding	**25**	**25**	**26**	**26**
Operationeel manager		**6**	**6**	**7**
Totaal personele kosten	**85**	**140**	**183**	**187**
Kosten materiaal	**23**	**25**	**28**	**30**
Kosten Trainingsstages/kampen	**25**	**30**	**35**	**40**
Overige kosten/voorzieningen				
Totale kosten	**138**	**205**	**254**	**265**
Overschot/tekort	**-31**	**-52**	**-72**	**-73**

De twee geschetste scenario's dienen uiteraard enkel ter indicatie. Uiteindelijk zijn de totale kosten en baten grotendeels afhankelijk van gemaakte afspraken met personeel (vergoedingen trainers en ondersteunende staf) en financiers (inkomsten provincie, gemeente, sportsector en overige financiers), de aanwas van het aantal talenten en schaatsdisciplines, het succes van deze talenten en situatiegebonden keuzes (uitgaven trainingsstages, aanstellen additionele staf etc.).

Desalniettemin zijn de geschetste kostenramingen gestoeld op kostenramingen door de KNSB, begrotingen van andere RTC's schaatsen en uitspraken door betrokkenen bij RTC's van diverse sporttakken. Het RTC schaatsen in Groningen is sinds 2014 door de KNSB geaccrediteerd als RTC in oprichting. Op basis van gesprekken met het RTC Groningen ramen we de kostenbegroting van dit RTC gedurende het eerste jaar op ruim 250 duizend euro. Daarmee schatten we de kosten van het Groningse RTC schaatsen gedurende het eerste jaar bijna twee keer zo hoog in als de kosten van het Tilburgse RTC. Het RTC Groningen valt echter met zo'n 35 schaatstalenten, 1 fulltime hoofdcoach en 2 fulltime assistent-trainers, relatief groot te noemen. Van het RTC in Haarlem, dat met 12 talenten in de RTC selectie kleiner valt te noemen, ramen we de kosten op basis van documentatie en gesprekken op ruim 100 duizend euro gedurende het eerste jaar, oplopend tot bijna 280 duizend euro tijdens het vierde jaar.

In de meerjarenbegrotingen zijn overigens geen kosten opgenomen voor de huisvesting van schaatstalenten die niet uit de regio komen. Gemeente Tilburg beschikt niet over een Centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO) waar sporttalenten naast een sport- en opleidingsprogramma ook huisvesting wordt geboden. Indien het RTC Tilburg haar schaatstalenten huisvesting wil bieden dient naar andere mogelijkheden gezocht te worden. Een van deze mogelijkheden is het plaatsen van talenten in gastgezinnen, die mogelijk bereid zijn tegen een relatief lage vergoeding huisvesting te bieden. Anderzijds kan eventueel uitgeweken worden naar het dichtstbijzijnde CTO in Eindhoven, op ruim 30 kilometer afstand van Tilburg. De KNSB streeft ernaar om de afstand tussen het thuisadres, de trainingsaccommodaties en de opleidingsinstelling zo klein mogelijk te houden opdat zo weinig mogelijk talenten zich genoodzaakt voelen om voor het RTC te verhuizen. Daarbij realiseert de KNSB zich dat er geen optimale locatie bestaat en dat het RTC niet voor alle schaatstalenten in het zuidelijke gewest even goed bereikbaar zal zijn.

Niet financiële opbrengsten

Niet alle opbrengsten van een mogelijk RTC schaatsen in Tilburg vallen in euro's uit te drukken. Nederland is van oudsher trots op haar topsporters en nationale successen tijdens grootschalige sportevenementen (EK's, WK's en Olympische Spelen). De positieve effecten (trots, sociale cohesie, 'Oranjegevoel') van dergelijke sportsuccessen zijn niet eenvoudig in financiële waarden uit te drukken, maar worden door zowel burgers als overheden in veel gevallen als waardevol beschouwd. Langebaanschaatsen geldt als dé sportdiscipline waar Nederland tot nu toe de meeste (gouden) olympische medailles heeft behaald. Met het oprichten van een RTC schaatsen in Tilburg kan bijgedragen worden aan een solide structuur van talentontwikkelingsprogramma's, kunnen meer schaatstalenten in een vroegtijdig stadium in de provincies Noord-Brabant, Limburg en Zeeland worden ontdekt én kan het algehele schaatsniveau in Nederland naar een (nog) hoger niveau worden getild. Dit alles ligt eveneens in lijn met de ambitie van Nederland om tot de tien beste topsportlanden van de wereld te behoren.

Tevens is de ondersteuning die een RTC jeugdige schaatstalenten biedt niet alleen gericht op de ontwikkeling van de schaatsbeoefening zelf, maar worden jonge schaatstalenten tegelijkertijd tijdens een kwetsbare levensperiode (12-18 jaar) gestimuleerd en gefaciliteerd in het volgen van een opleidingsprogramma naast het sporten. Schaatstalenten treffen daardoor de nodige voorbereidingen op een (maatschappelijke) carrière nadat hun sportloopbaan beëindigd is. Bovendien kan het merendeel van de schaatstalenten uiteindelijk niet in levensonderhoud voorzien door de schaatssport en het is van evident (maatschappelijk) belang om talenten ook op een ander beroep dan het professioneel schaatsen voor te bereiden.

Volgens de KNSB kan de naamsbekendheid die gepaard gaat met een RTC schaatsen positief bijdragen aan het imago van een stad. Een RTC-accreditatie zou ervoor moeten zorgen dat een stad wordt gezien als een van de vijf erkende podia voor talentontwikkeling in de schaatssport, hetgeen de grootste (opkomende) talenten van de schaatssport moet trekken. De verwachting wordt uitgesproken dat daarmee citymarketing, een zekere maatschappelijke betekenis en vergrote interesse in Tilburg en omstreken gepaard zal gaan. Hierbij dient onder meer gedacht te worden aan interesse in Tilburg vanuit de algehele sportsector, het bedrijfsleven en sponsors, mogelijk resulterend in een economische spin-off. Daarnaast moet een RTC niet alleen het niveau van de topsport van een impuls voorzien, maar zou het ook mensen moeten inspireren zelf (meer) te gaan sporten.

Bij de genoemde aannames dienen enkele kritische kanttekeningen geplaatst te worden. Het is niet aannemelijk dat een RTC de naamsbekendheid van een stad substantieel vergroot. De schaatstalenten van een RTC behoren tot de 'subtop' en moeten nog doorstoten naar de 'echte top' (nationale selectie, merkenteams). De associatie met een stad die bekendheid geniet om het niveau van haar topsport kan groot zijn (denk aan Ajax en Amsterdam of schaatsen en Heerenveen), terwijl het imago van een stad als thuisbasis voor sporttalenten in ontwikkeling over het algemeen minder bekendheid geniet en minder tot de verbeelding spreekt (denk aan Jong Ajax en Amsterdam of het Nationaal Trainingscentrum turnen en Heerenveen). Hoogstwaarschijnlijk beschikt een RTC over te weinig uitstralingskracht om het imago van Tilburg als sport- en schaatsstad substantieel te vergroten.
Het is eveneens niet vanzelfsprekend dat een RTC de sportbeoefening van een impuls zal voorzien. Niet zelden wordt gewaarschuwd voor overtrokken verwachtingen van de maatschappelijke impact van topsport (Van Bottenburg e.a. 2012). Uit onderzoek blijkt dat bijvoorbeeld topsport en sportevenementen er over het algemeen niet voor zorgen dat aanschouwers daarvan ook meer gaan sporten (Hover e.a. 2014). Topsport spreekt vaker mensen aan die al sporten. Onder hen treden er sneller effecten op. De aanwezigheid van een talentencentrum alleen is hoogstwaarschijnlijk van verwaarloosbare invloed op de algehele sportbeoefening van inwoners van Tilburg.

Dit alles lijkt te worden bevestigd door uitspraken over het RTC schaatsen in Haarlem en in Groningen, waar door betrokkenen wordt gesproken van een marginale bekendheid van het RTC onder de 'gewone burger' en geen sprake is van een aantoonbare toename in het aantal schaatsers als gevolg van het RTC.

'Wellicht zou het RTC schaatsen en de associatie daarvan met de stad Haarlem worden vergroot mochten we een absolute topper als Sven Kramer leveren, maar vooralsnog gaan we er niet vanuit dat het RTC de naamsbekendheid van Haarlem als schaatsstad vergroot'

Bron: Persoonlijke communicatie RTC schaatsen Haarlem.

Om dergelijke resultaten te behalen dienen meer activiteiten te worden verbonden aan het RTC. Zo zijn promotionele en sportieve activiteiten gericht op de niet-topsporter (of topsporter in spe) ten minste noodzakelijk om bewustheid te creëren onder de 'gewone burger'. Aan dit laatste lijkt gewerkt te worden aangezien RTC's vanuit de KNSB een inspanningsverplichting hebben om voorlichtingen, schaatsclinics en -workshops te verzorgen. Volgens de KNSB heeft het RTC shorttrack in Dordrecht door dergelijke activiteiten als uithangbord gefungeerd voor Dordrecht als sportstad met aandacht voor de ontwikkeling van (sport)talent. Ofschoon de gedachtegang achter RTC's in lijn ligt met menig beleidsplan, en de resultaten daarvan van evidente maatschappelijke relevantie zijn, is het realistisch om te stellen dat talentontwikkeling in de sport over het algemeen geld kost en dat de opbrengsten daarvan (op korte termijn) onzeker zijn.

3.4 Tot slot

Voor het RTC schaatsen in Tilburg worden geen substantiële additionele investeringen voorzien op het gebied van de eisen die de KNSB stelt aan beschikbare sportaccommodaties. De kosten van het oprichten en doorontwikkelen van een RTC schaatsen bestaan voornamelijk uit uitgaven aan het huren/in gebruik nemen van sportaccommodaties, de aanstelling van RTC-coach(es) en additionele staf, sportmedische ondersteuning, trainingsmaterialen en -stages. Voor de inkomsten van het RTC is het voor de hand liggend dat een substantieel beroep wordt gedaan op de schaatstalenten zelf, de gemeente Tilburg, RTO Brabant en een nog te vinden sponsor. Afhankelijk van de mate waarin het RTC wordt uitgebreid lopen de jaarlijkse tekorten op van ruim 30 duizend euro in het eerste jaar, tot ruim 230 duizend euro in het vierde jaar bij grootschalige uitbreiding en ruim 70 duizend euro bij kleinschalige uitbreiding. Om deze tekorten te kunnen dekken dient naar externe financiering te worden gezocht. Uiteindelijk zijn de totale kosten en baten grotendeels afhankelijk van gemaakte afspraken met personeel, financiers, de aanwas van het aantal talenten en schaatsdisciplines en situatiegebonden keuzes. De substantiële bijdrage van een RTC schaatsen aan citymarketing en de sportdeelname van inwoners van Tilburg en omstreken wordt in twijfel getrokken.

4. Draagvlak voor een RTC schaatsen in Tilburg

Dit hoofdstuk maakt een inschatting van het bestaande draagvlak onder noodzakelijke en potentiële partners voor een RTC schaatsen in Tilburg. Een beschrijving wordt gemaakt van partners die reeds benaderd zijn voor een bijdrage aan het RTC schaatsen voor de Regio Zuid, waar deze bijdrage uit zou kunnen bestaan en welke (voorlopige) afspraken zijn gemaakt. Tot slot wordt ingegaan op het belang van het vinden van een geschikte sponsor, de mogelijke plannen van de KNSB op dit terrein en de sponsoren van de reeds bestaande RTC's schaatsen in Groningen en Haarlem.

4.1 Draagvlak partners

KNSB / KNSB-gewest Zuid

Belangrijke partners voor het RTC schaatsen zijn de KNSB en het KNSB-gewest Zuid in het bijzonder. De KNSB is verantwoordelijk voor het beleid en de regie rondom de opleidingsprogramma's en de aansturing van de RTC-coach(es). Daarnaast bepaalt de KNSB de uiteindelijke locatie van het RTC en verleent de daartoe benodigde accreditaties. Voor het afnemen van de accreditatietoets stelt de KNSB een werkgroep samen bestaande uit in ieder geval de programmamanager van de RTC's en een bestuurder uit het betreffende gewest.[29] Het uitgangspunt van de KNSB is dat zij de helft van de financiering van de fulltime RTC-hoofdcoach, per sportdiscipline op zich neemt. De KNSB spant zich eveneens in om de continuïteit van het RTC te waarborgen, onder meer door het sluiten van samenwerkingsovereenkomsten met partners en door initiatiefnemers van het RTC bij te staan bij het vinden van aanvullende financieringsstromen en subsidies. Desalniettemin ligt de verantwoordelijkheid van het vinden van additionele financiering hoofdzakelijk bij de initiatiefnemers van het RTC zelf. De KNSB geeft aan in beginsel neutraal te zijn in haar voorkeur voor de initiatiefnemende partijen (Tilburg, Eindhoven, Breda en Sittard-Geleen). De RTC-accreditatie wordt vergeven aan de partij die het best voldoet aan de eisenlijst van de KNSB (zie bijlage 1 en 2).

Initiatiefnemers RTC Tilburg

Het initiatief van het RTC Tilburg zal hoofdzakelijk gedragen worden door de gemeente Tilburg, de IJsclub Tilburg, de Tilburgse Kunstrijvereniging (TKV) en eventueel andere schaatsverenigingen die zich bij het initiatief wensen aan te sluiten zoals Schaatsvereniging voor Kunstrijden en IJsgala (SKY) en de Tilburgse Studenten Schaats Vereniging (T.S.S.V) Braga. Bij de organisatorische processen tijdens de oprichtingsfase van het RTC wordt ook een beroep gedaan op de RTC-hoofdcoach.

Gemeente Tilburg

Gemeente Tilburg speelt een doorslaggevende rol bij de uiteindelijke beslissing om Tilburg al dan niet verkiesbaar te stellen als bestemmingsplek van een RTC schaatsen. Indien Tilburg wordt verkozen tot RTC-locatie zal de gemeente als een van de initiatiefnemers van het RTC gelden en biedt de gemeente steun op zowel financieel als organisatorisch gebied. Zoals uit 1.1 en 3.3 bleek, beschikt de gemeente over een beperkt financieel budget waarmee zij een RTC kan ondersteunen. Per aanvragende partij stelt de gemeente een maximaal subsidiebedrag van 25 duizend euro per jaar beschikbaar voor een

[29] Emiel Kluin treedt op als programmamanager RTC's. Rob Smeulders is aangesteld als bestuursvoorzitter van het KNSB-gewest Zuid.

periode van maximaal vier jaar. De subsidie dient enkel als cofinanciering. In een bidbook/aanvraag voor RTC-accreditatie dient externe financiering duidelijk ter sprake te komen. Vooralsnog is er geen sprake van een verhoging van dit subsidiebedrag. De afdeling sport van de gemeente Tilburg geeft echter aan dat de gedachtegang achter het RTC schaatsen in lijn ligt met de gemeentelijke ambities op het gebied van talentontwikkeling in de sport, zoals deze worden verwoord in de nota 'SportTalent centraal in Tilburg'. Mocht het RTC schaatsen succesvol blijken, onder meer in het aantrekken van voldoende sporttalenten en de doorontwikkeling van deze talenten tot de nationale top, dan valt additionele financiering ten minste bespreekbaar te maken tijdens bestuurlijke overleggen binnen de gemeente.
De gemeente wenst middels het RTC schaatsen haar imago uit te bouwen als sportgemeente met een sterk fundament voor de breedte- en topsport. Op organisatorisch vlak is het daarom voor de gemeente zaak om het RTC schaatsen te promoten bij de provincie Noord-Brabant, overige partners en (sport)netwerken en daar waar mogelijk bij inwoners van Tilburg en omstreken. Deze promotie dient niet alleen ter begunstiging van de regionale bekendheid van het RTC, maar moet ook bouwen aan een grondslag voor samenwerkingsverbanden tussen topsport en opleiding en dient zicht te bieden op additionele financiering. Overigens dient men in dit kader de kritische kanttekeningen bij de potentie van een RTC om bij te dragen aan de naamsbekendheid van een stad in het achterhoofd te houden (zie 3.3).

IJsclub Tilburg
De IJsclub Tilburg is bereid zich in te zetten voor het RTC schaatsen. IJsclub Tilburg is een norenschaatsvereniging opgericht in 1963 en heeft een ledental schommelend tussen de 750 en de 800 leden. Het ledenbestand bestaat uit recreatieschaatsers van jong tot oud en wedstrijdrijders van wie enkele tot de gewestelijke en landelijke top behoren. Momenteel trainen twee schaatstalenten bij de vereniging die zouden kunnen aansluiten bij de RTC-selectie.[30] De ijsclub beschikt tevens over gediplomeerde KNSB-trainers die kwalitatief hoogwaardige schaatsles en -training geven op alle niveaus, van beginners tot schaatstalenten die doorstoten naar het landelijk profcircuit. De trainers worden bekostigd middels ledeninkomsten. De IJsclub Tilburg geeft te kennen dat toptalenten over het algemeen uiteindelijk uitwijken naar Groningen om hun trainingen te vervolgen, aangezien het in Tilburg momenteel ontbreekt aan een talentenopleidingsprogramma zoals dit in Groningen wordt aangeboden.
IJsclub Tilburg kan de hoofdcoach van het RTC (organisatorische) ondersteuning bieden, onder meer bij het beschikbaar stellen van het ijs van de Ireen Wüst IJsbaan en de inzet van trainers en personeel. De ijsclub draait geheel op vrijwilligers waardoor de inzet van personele en financiële middelen beperkt is.[31] De IJsclub Tilburg heeft geen sponsor die zou kunnen bijdragen aan het RTC.

Tilburgse Kunstrij Vereniging
De Tilburgse Kunstrij Vereniging (TKV) is geheel gericht op het kunstrijden en traint zowel op de Ireen Wüst IJsbaan als in het IJsportcentrum Tilburg. De vereniging biedt jonge schaatstalenten een volwaardig talentenontwikkelingsprogramma waarmee schaatstalenten van kinds af aan in staat worden

[30] De twee talenten worden getraind door Geert Aerts, voormalig trainer van Ireen Wüst.

[31] Mogelijke schaatsverenigingen die eveneens zouden kunnen aansluiten bij een RTC schaatsen zijn schaatsclub 'De Vennen' in Moergestel en studenten schaatsvereniging T.S.S.V. Braga in Tilburg.

gesteld hun talenten volledig te ontplooien en eventueel door te kunnen stromen naar vervolggroepen met als mogelijk eindstation de nationale top. TKV is bereid om zich bij de initiatiefnemers van een RTC Tilburg te voegen, mits het kunstrijden als aanvullende discipline wordt verkozen, en ziet zichzelf als geschikte partner gezien de inzet en resultaten van haar leden op competitief niveau. Het TKV-ledenbestand telt zo'n zes toptalenten, van wie drie talenten een LOOT-status hebben. Deze toptalenten trainen vrijwel dagelijks met een internationale trainer die wordt bekostigd van de ledencontributies. Toptalenten betalen een contributie van zo'n 1.300 euro per seizoen. Daarnaast beschikt TKV over enkele kleine sponsoren. Deze sponsoren worden niet in staat geacht om aan het RTC Tilburg bij te dragen. Op organisatorisch niveau wordt TKV, evenals IJsclub Tilburg, draaiend gehouden door vrijwilligers.

Schaatsvereniging voor Kunstrijden en IJsgala (SKY)
SKY is een jonge schaatsvereniging, bestaande uit zo'n zeventig leden, gericht op kunstrijden en ijsgala. SKY biedt tweemaal per seizoen door de KNSB erkende schaatsvaardigheidsdiploma's aan. Behalve techniektraining wordt ook aan showtraining gedaan, waarvan de resultaten eens per jaar worden gepresenteerd tijdens een ijsgala. SKY traint hoofdzakelijk op de 30 x 60 meter baan van het IJssportcentrum Tilburg. Op competitief niveau doet SKY mee aan wedstrijden synchroonrijden. Het is vooralsnog niet bekend of dit een (wedstrijd)discipline zal worden van de RTC programma's.

Hoofdcoach RTC
De door de KNSB benoemde en aangestuurde hoofdcoach vervult een sleutelpositie binnen het RTC en is in beginsel geheel verantwoordelijk voor het wedstrijd- en trainingsprogramma, talentanalyses en voorstellen voor de samenstelling van de RTC-selectie. De hoofdcoach deelt op verschillende niveaus (vereniging, baanselectie, RTC en nationale top) en disciplines kennis en ervaring zodat een continu lerende organisatie ontstaat. De hoofdcoach wordt aangesteld door de KNSB en beschikt over de essentiële sporttechnische kennis en ervaring. Overigens geven de initiatiefnemers van het RTC Haarlem aan dat een proactieve inzet vereist is bij het vinden en aanstellen van een geschikte coach. De rol van de KNSB daarin was in het geval van het RTC Haarlem beperkt.

Regionale Topsportorganisatie Brabant (RTO Brabant)
RTO Brabant zet zich in voor de begeleiding en ondersteuning van Brabantse (top)sporters en hun coaches met een NOC*NSF-status. RTO Brabant is een fusie van het Centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO) in Eindhoven en het Olympisch Netwerk Brabant (ONB) en fungeert als dé topsportorganisatie voor Brabant.[32] RTO Brabant heeft als doel om te bouwen aan een optimale duurzame topsportinfrastructuur in de provincie, waarin topsporters en hun coaches de ondersteuning krijgen die benodigd is voor topprestaties.
De inmiddels gefuseerde organisatie werkt nauw samen met Topsport Limburg en Sport Zeeland. Deze samenwerking leidt tot een bundeling van krachten en initiatieven verspreid door Zuid-Nederland waardoor RTO Brabant verwacht haar sporters meer te kunnen bieden op het gebied van zeven

[32] Voorheen dienden topsporters bij meerdere partijen aan te kloppen voor begeleiding en ondersteuning. Om helderheid te creëren voor de sporters/coaches, de gelieerde bonden, de sponsoren en de lokale/regionale overheden hebben deze partijen toegewerkt naar één regionaal loket voor de gehele Brabantse topsport.

leerlijnen: medische ondersteuning, kracht- en conditietraining, voeding, doping, prestatiegedrag en topsportleefstijl, onderwijs en coaches.
Omdat de RTC-schaatsprogramma's van de KNSB voldoen aan de (meeste) criteria die RTO Brabant stelt aan Regionale Talentontwikkeling[33] is de organisatie bereid om een RTC schaatsen in de provincie te ondersteunen. RTO Brabant geeft daarbij aan dat zij in principe geen voorkeur heeft voor de uiteindelijke locatie van het RTC (Tilburg, Eindhoven, Breda) en laat zich daarin leiden door de keuze van de KNSB. Naast de ondersteuning in de zeven genoemde leerlijnen is RTO Brabant voornemens een substantiële bijdrage te leveren aan de kosten van één hoofdcoach van het RTC. Deze bijdrage wordt betaald met de 'Essent-gelden' van de provincie Noord-Brabant. In 2009 verkocht de provincie haar aandelen in Essent en stelde met de opbrengsten daarvan een budget van 40 miljoen euro beschikbaar voor de Brabantse sportsector voor de periode 2014-2016. Het is nog niet duidelijk of RTO Brabant na het aflopen van deze periode haar bijdrage aan het RTC schaatsen zal kunnen continueren. Tevens zal er vanuit de provincie geen additionele financiële bijdrage worden geleverd, aangezien deze via RTO Brabant verloopt.
Gemakshalve gaan we ervan uit dat tezamen met de bijdrage van de KNSB de personele kosten van één van de hoofdcoaches van het RTC gedekt zijn (zie 3.3).
CTO Eindhoven heeft met diverse wooncorporaties afspraken en biedt topsporters in Eindhoven en Den Bosch huisvesting. In principe bestaan er mogelijkheden om ook talenten van het RTC Tilburg hulp te bieden bij het vinden van huisvesting. Vooralsnog beschikt het CTO Eindhoven echter niet over een passend woonaanbod in Tilburg zelf.

Stichting Topsportopleiding Tilburg

De Stichting Topsportopleiding Tilburg biedt talentvolle sporters op de middelbare school de mogelijkheid om topsport te combineren met een gedegen schoolopleiding. Sporters die op landelijk niveau sport beoefenen of daartoe de potentie hebben kunnen gebruikmaken van de begeleiding en faciliteiten van de Stichting Topsportopleiding Tilburg. Een RTC-selectie voldoet in principe aan de criteria om in aanmerking te komen voor ondersteuning van de stichting.
Het stichtingsbestuur stelt in nauwe samenspraak met de begeleiding van de sporttalenten een coördinator en aanspreekpunten aan die tot taak hebben de organisatorische aspecten van het samengaan van onderwijs en sport in goede banen te leiden. De coördinator ziet erop toe dat verschillende partijen van sport en onderwijs samenwerken om het Topsportonderwijs in optimale sfeer te laten verlopen.
De Stichting dient als schakel tussen sport en opleiding en bouwt aan een kwaliteitszorgsysteem waarmee de ontwikkelingen van de scholieren/sporters op de voet gevolgd kunnen worden. De begeleiding van de talenten, en de sporters zelf zijn financieel verantwoordelijk voor het combineren van een sport- en opleidingstraject.

[33] De RTC-schaatsprogramma's staan onder de regie van een nationale sportbond, de sportdisciplines behoren tot de categorie 1 sportprogramma's van NOC*NSF en de RTC's schaatsen dragen bij aan de Top-tien ambitie van NOC*NSF, zoals vastgelegd in de Sportagenda 2013-2016. Schaatsen behoort echter (vooralsnog) niet tot de kernsporten van Noord-Brabant.

Koning Willem II College

Stichting Topsportopleiding Tilburg werkt samen met het Koning Willem II College in Tilburg. Deze middelbare school heeft een LOOT-licentie[34] en biedt scholieren van alle niveaus (vmbo t/m gymnasium) de mogelijkheid om school en topsport in goede balans met elkaar te combineren. Het Koning Willem II College stelt in overleg met de sporter en sportbegeleiding een zogenaamde LOOT-route samen. Deze LOOT-route biedt onder meer vrijstellingen van bepaalde lesuren of-dagen zodat er extra tijd is voor trainingen, trainingskampen, wedstrijden en/of huiswerk. De begeleiders van de sporters zijn verantwoordelijk voor het aandragen van talenten. De LOOT-school draagt verantwoordelijkheid voor de inhoud van de onderwijsprogramma's en de daarmee samenhangende roosteraanpassingen. Tevens zorgt de school voor een LOOT-coördinator, die regelmatig overleg voert met de Stichting Topsportopleiding Tilburg over de algemene gang van zaken en vorderingen van de verschillende sporters. Door het RTC geselecteerde schaatsers beschikken in principe over de status van Belofte (B), Nationaal Talent (NT) of Internationaal Talent (IT) en voldoen daarmee aan de toelatingseisen tot de LOOT-programma's.[35] Overigens is het niet uitgesloten dat talenten zonder officiële status met de potentie om tot de (inter)nationale top te behoren in enkele gevallen toch mee mogen trainen met het RTC. In dat geval voldoet het talent niet aan een LOOT-status en dient voor de combinatie school en opleiding een ad-hoc oplossing te worden gevormd.

Vakcollege Tilburg

Stichting Topsportopleiding Tilburg heeft eveneens een samenwerkingsverband met het Vakcollege Tilburg, een vmbo-school met speciale aandacht voor talentlessen in de sport. Voor topsportleerlingen is een aparte topsportcoördinator aangesteld die de leerlingen begeleidt in het combineren van hun sport en school. Deze coördinator zorgt er ook voor dat de studieresultaten regelmatig met de Stichting Topsport Opleiding worden geëvalueerd om indien nodig trainingen te verminderen en studie-uren te verhogen.

Hoger onderwijs

Naarmate de sporttalenten de volwassen leeftijd bereiken neemt ook de eigen verantwoordelijkheid voor het combineren van een opleidingstraject met sport toe. Desalniettemin zijn er in Tilburg, Eindhoven en Den Bosch verschillende onderwijsinstellingen met een aangepast programma en faciliteiten voor sporters met een NOC*NSF-status. De volgende opleidingsinstellingen bieden onderwijsprogramma's aangepast aan sport: het Summa College in Eindhoven (mbo), het Koning Willem I College in 's Hertogenbosch (mbo), Fontys Hogescholen in Tilburg en Eindhoven (hbo), Johan Cruyff University Tilburg (hbo), Avans Hogescholen o.a. in Tilburg (hbo), de Tilburg University (wo) en de Technische Universiteit Eindhoven (wo).

[34] LOOT staat voor Landelijk Overleg Onderwijs en Topsport. Scholen met een LOOT-licentie mogen van het Ministerie van Cultuur, Onderwijs en Wetenschap speciale faciliteiten geven aan leerlingen die talentvol zijn in sport.

[35] Leerlingen met een LOOT-status die bij Stichting Topsportopleiding Tilburg zijn aangesloten betalen in de onderbouw 220 euro aan extra bijdragen per jaar. In de bovenbouw is dat 75 euro.

Sponsoren

Voorheen vormden netwerkorganisaties TopsportBrabant (TB) en BrabantSport (BS) de schakel tussen topsport en het bedrijfsleven en faciliteerden zij bij het vinden van sponsoren voor de topsport. De topsportsectie van deze organisaties is nu echter geheel ondergebracht onder RTO Brabant en daarmee is de schakel tussen de topsportsector en het bedrijfsleven middels TB en BS komen te vervallen. RTO Brabant heeft vooralsnog geen afdeling die zoekt naar geschikte sponsoren voor de topsport en geeft aan dat deze verantwoordelijkheid momenteel bij de sportsector zelf ligt. RTO Brabant werkt op dit moment aan een aparte afdeling sponsoring en biedt in de toekomst wellicht wel dergelijke dienstverlening.

De KNSB geeft aan te streven naar een landelijke hoofdsponsor voor de RTC's schaatsen. Op deze manier kunnen meer RTC's gemakkelijker externe financiering vinden. Vooralsnog is deze sponsor nog niet gevonden. De hoofdsponsor van het RTC schaatsen in Groningen is Beslist.nl. De schaatsacademie Haarlem heeft meerdere kleine sponsoren.

4.2 Tot slot

Er lijkt sprake van substantieel draagvlak voor een RTC schaatsen in Tilburg bij meerdere partijen vanuit diverse hoeken waaronder de overheid (gemeente Tilburg), de sportsector (RTO-Brabant, KNSB, IJsclub Tilburg, Tilburgse Kunstrij Vereniging) en opleidingsinstituten (o.a. Stichting Topsportopleiding Tilburg). Een RTC schaatsen zonder draagvlak vanuit deze hoeken zou niet mogelijk zijn. Desalniettemin ontbreekt het nog aan een geschikte sponsor. De ervaring van andere RTC's leert dat de inkomsten van alleen de KNSB en overheidsbijdragen niet volstaan om een RTC draaiend te houden. Naast de inkomsten van de schaatstalenten zelf lijkt het vinden van sponsoren de sleutel tot succes om een RTC te kunnen oprichten en de benodigde investeringen te doen om een RTC te kunnen doorontwikkelen tot erkend RTC. De KNSB is bereid om hulp te bieden bij het vinden van sponsoring. De verantwoordelijkheid voor het vinden van geschikte sponsoren ligt echter hoofdzakelijk bij het RTC zelf.

5. Succes- en risicofactoren voor de gemeente Tilburg

In dit hoofdstuk worden succes- en risicofactoren van een RTC schaatsen voor de gemeente Tilburg besproken. Deze succes- en risicofactoren zijn nauw verbonden met het draagvlak voor een RTC. Hoofdstuk 4 en 5 kunnen dan ook niet los van elkaar worden gezien. Dit hoofdstuk gaat in op de succes- en risicofactoren die gepaard gaan met de verschillende 'RTC-fasen', te weten: het verkrijgen van RTC-accreditatie, de oprichtings- en doorontwikkelingsfase en de fase van het in stand houden van een RTC schaatsen.

5.1 Accreditatiefase

Eisen KNSB
Indien de gemeente Tilburg zich commiteert aan de ondersteuning van een RTC schaatsen is het allereerst zaak om verkozen te worden door de KNSB als RTC-locatie. Uit gesprekken met de RTC's schaatsen in Groningen en Haarlem is gebleken dat de keuze van de KNSB op hen was gevallen omdat deze partijen het best voldeden aan de eisenlijst die de KNSB voor RTC's heeft opgesteld (zie tabel 3.1).

'De eisenlijst wordt letterlijk en figuurlijk naast het huidige talentenopleidingstraject gelegd. Het talentencentrum dat de meeste vinkjes bemachtigt wordt aangewezen als RTC-locatie.'

Bron: Persoonlijke communicatie RTC Groningen.

In het geval van het RTC in Groningen waren de benodigde sportvoorzieningen reeds aanwezig en is er sinds de oprichting van het RTC schaatsen feitelijk weinig veranderd aan de structuur van het reeds beschikbare talentontwikkelingsprogramma, zowel op het gebied van schaatstraining als de aansluiting met opleidingsinstellingen. De initiatiefnemers van het RTC in Groningen (ISkate, KNSB-gewest Groningen, KNSB-gewest Drenthe) hadden reeds tien jaar aan werk gestoken in de ontwikkeling van het talentenprogramma. De RTC-accreditatie is volgens het management van het RTC Groningen puur een 'sticker' op een reeds effectief talentenprogramma/-centrum dat afspraken met overheidsinstanties en sportorganisaties vergemakkelijkt.
Ook in Haarlem was reeds sprake van een effectief talentenprogramma gericht op jeugdige schaatsers, aangeboden door de Schaatsacademie Haarlem.[36] Tevens bleek Haarlem op alle punten/eisen van de KNSB een voorsprong te hebben op haar concurrenten (Alkmaar en Hoorn) en werd de ligging van de schaatsbaan gunstig bevonden (centrale ligging voor het KNSB-gewest Noord-Holland / Utrecht, gunstige ligging m.b.t. opleidingsinstellingen).

Uitbreiding van de Schaatsacademie (Haarlem) naar een volwaardig RTC dat ook opleiding en ontwikkeling biedt voor de oudere schaatser is - in beeldspraak - een extra wagon aan de sneltrein koppelen. Haarlem is op stoom en loopt goed. De rails, de stations en de bruggen zijn reeds gebouwd.

Bron: Kunstijsbaan Haarlem, Schaatsacademie Haarlem & Baancommissie Haarlem (2013), pp.8.

[36] Zie: http://www.schaatsacademiehaarlem.nl/.

Hoewel Tilburg aan het grootste deel van de accreditatie-eisen van de KNSB voldoet (sportvoorzieningen en opleidingsinstellingen), lijkt van een ver ontwikkeld talentenopleidingstraject, zoals dit in Groningen en Haarlem reeds jaren aanwezig was, in Tilburg en omstreken nog onvoldoende sprake. Uit gesprekken met Tilburgse schaatsverenigingen bleek dat het bij de verenigingen aanwezige talent met de ambitie door te stoten tot de nationale top, uiteindelijk veelal uitwijkt naar Groningen omdat daar geschiktere voorzieningen aanwezig zijn (zie hoofdstuk 4).

Sponsor RTC

Met het aangaan van een RTC-bidprocedure zijn tijd en geld gemoeid. Aangezien de KNSB aangeeft in principe geen voorkeur te hebben voor de locatie, maar afgaat op de mate waarin RTC-initiatiefnemers voldoen aan de door de KNSB opgestelde eisenlijsten, loopt de gemeente Tilburg het risico om het bidproces te verliezen van potentiële concurrenten (Breda, Eindhoven en Sittard-Geleen).[37] Initiële investeringen gaan in dat geval (gedeeltelijk) verloren.

Een belangrijk aandachtspunt bij RTC-accreditatie blijkt het aan de KNSB kunnen presenteren van een sluitende begroting. Zoals in hoofdstuk 3 is gebleken is het onrealistisch om een RTC schaatsen in Tilburg op te richten alvorens een geschikte sponsor is gevonden. De jaarlijkse tekorten zonder externe financiering kunnen oplopen van ruim 30 duizend euro in het eerste jaar na oprichting tot enkele tonnen gedurende de jaren na oprichting bij een grootschalig RTC en tot jaarlijks ruim 70 duizend euro bij een kleinschalig RTC. Het is voor de hand liggend dat de gemeente Tilburg niet voornemens is om tekorten van deze orde van grootte te dekken. Het benaderen/vinden van potentiële sponsors – mogelijk in samenwerking met de andere gemeenten - lijkt dus van primair belang alvorens de gemeente een bidprocedure aangaat.

Vergelijking Tilburg concurrentkandidaten

Het gebied Stappegoor als thuisbasis voor het RTC schaatsen lijkt voor de gemeente een logische keuze. Naast de benodigde schaatsvoorzieningen is in dit gebied het topsportonderwijs gevestigd, er zijn hoogwaardige sporttechnische en –medische voorzieningen samengebracht en niet in de laatste plaats wordt er onderdak geboden aan topsportclubs van diverse sportdisciplines. De sportsector heeft in Stappegoor raakvlakken met het onderwijs-, duurzaamheids- en economisch beleid. Voor concurrentkandidaat Eindhoven en in iets mindere mate voor Breda lijkt echter grotendeels hetzelfde te gelden. Op het gebied van sportaccommodaties heeft Tilburg een voorsprong op Sittard Geleen.

Eindhoven

Eindhoven beschikt evenals Tilburg over alle benodigde (top)sportvoorzieningen en lijkt op enkele vlakken een voorsprong op Tilburg te hebben. Zo beschikt het in Eindhoven gelegen Genneper Parken, naast het IJsportcentrum Eindhoven, o.a. over het Olympisch Nationaal Zwemcentrum de Tongelreep waar het NTC zwemmen traint, het Indoor-Sportcentrum Eindhoven, het Essink Sportcentrum en de Genneper Sportparken. In deze Eindhovense sportcentra wordt een veelheid aan sporttakken beoefend, van amateur- tot topsportniveau. Daarnaast is in het IJssportcentrum Eindhoven, dat voorziet in alle benodigde schaatsvoorzieningen, in tegenstelling tot de schaatsbaan van Tilburg een tribune aanwezig. Mocht het RTC schaatsen activiteiten met toeschouwers willen ondernemen is dat in Tilburg slechts in

[37] Gemeente Tilburg is echter voornemens om mogelijk een gezamenlijke aanvraag in te dienen met de andere gemeenten, voor een 'gedeeld RTC', om onnodige concurrentie tegen te gaan.

beperkte mate mogelijk. In Eindhoven is, naast een LOOT-school en de Fontys Sporthogeschool, het met RTO Brabant gefuseerde Centrum Topsport en Opleiding (CTO) Eindhoven aanwezig. Bij CTO Eindhoven trainen zes sportbonden met zes fulltime programma's en worden aan ruim honderd topsporters faciliteiten geboden. Over de gehele linie beschikt Eindhoven over een groter aantal (top)sportvoorzieningen en topsportprogramma's dan Tilburg. Tot slot lijkt de ligging van Eindhoven in vergelijking met Tilburg centraler in Nederland, ook met het oog op de (infrastructurele) verbinding van Eindhoven met andere Nederlandse regio's.
IJsportcentrum Eindhoven is in haar exploitatie echter niet rendabel en de gemeente is genoodzaakt jaarlijks substantiële bijdragen te leveren om de tekorten in de exploitatie te dekken.[38] De gemeente heeft meermaals getracht de schaatsbaan te verkopen aan private partijen om de gemeentelijke verliezen op de schaatsbaan te beperken. Vooralsnog is de schaatsbaan nog altijd in gemeentelijke handen. Een RTC dat tijdens de 'piekuren' in de ochtend en avond exclusief gebruik wenst te maken van de schaatsbaan zal de gemeentelijke exploitatieverliezen waarschijnlijk vergroten. Daarmee druist een RTC schaatsen in tegen het streven van de gemeente Eindhoven om de jaarlijkse verliezen op de ijsbaan te beperken.

Breda

Breda beschikt over alle benodigde schaatsvoorzieningen. Volgens de KNSB bevinden zich momenteel de meeste schaatstalenten in de regio Breda. Een RTC schaatsen in Breda zou dus dichter bij deze talenten liggen. De Kunstijsbaan Breda is echter in haar exploitatie, in tegenstelling tot de schaatsbanen in Tilburg, Eindhoven en Sittard-Geleen, vrijwel onafhankelijk van de gemeente en is zelfstandig in staat de jaarlijkse begroting sluitend te krijgen.[39] De gemeente staat enkel garant voor het onderhoud. Daarnaast wordt de kunsijstbaan in de zomer ook voor andere doeleinden ingezet. De kunstijsbaan wordt in de zomer getransformeerd tot grote indoorspeeltuin; met een grote zandbak, skelters en een timmerplein. Een RTC-ploeg neemt exclusieve ijsuren in beslag en dat gaat ten koste van de baanopbrengsten van het recreatieschaatsen. Baanexploitant Optisport is daarom wellicht minder bereid om de schaatsbaan in de ochtend en namiddag/avond exclusief beschikbaar te stellen voor de RTC-ploeg. Daarnaast beschikt Breda in vergelijking met Eindhoven en Tilburg over minder geschikte en nabijgelegen opleidingsinstellingen. Een LOOT-school is in Breda niet aanwezig.

Sittard-Geleen

De schaatsbaan Laco Glanerbrook in Sittard-Geleen is de enige kandidaat waar geen overdekte 400 meter ijsbaan aanwezig is en voldoet dus niet aan de KNSB-eisen op het gebied van accommodaties. Er bestaan plannen om de ijsbaan van overkapping te voorzien, maar vooralsnog zijn daar door de

[38] In 2012 bedroeg de gemeentelijke bijdrage aan IJsportcentrum Eindhoven ruim 1 miljoen euro (Bakker e.a. 2013).

[39] Dat is mede mogelijk doordat de schaatsbaan onderdeel is van Optisport, een landelijk opererende exploitant van zo'n 200 sportaccommodaties. Optisport is in staat om medewerkers op efficiënte wijze in te zetten. Zo worden medewerkers in de winter ingezet bij de schaatsbaan, terwijl zij in de zomer bij bijvoorbeeld zwembaden assisteren. Met 's winters 200.000 bezoekers kan de schaatsbaan zelf haar begroting sluitend krijgen. Overigens zijn er ook gemeentelijke schaatsbanen die op dergelijke wijze hun personeel op efficiënte wijze trachten in te zetten, maar desondanks niet kostendekkend zijn.

gemeente geen definitieve beslissingen over genomen.[40] Overigens is de overdekte 30 x 60 meter ijsbaan in Sittard-Geleen ook in de zomer geopend. Sittard beschikt over twee LOOT-scholen, het DaCapo College en Trevanium scholengroep, en voldoet daarmee aan de eisen van de KNSB op dit gebied (zie bijlage 1; 3.1).

5.2 Doorontwikkelingsfase

Aanvullende schaatsdiscipline

Bij de doorontwikkeling tot erkend RTC dienen naast het langebaanschaatsen, talentprogramma's te worden ontwikkeld voor ten minste twee aanvullende schaatsdisciplines. Aangezien het kunstrijden een relatief grote discipline is in de zuidelijke regio is het een voor de hand liggende keuze om kunstrijden als tweede discipline te huisvesten in het RTC (zie hoofdstuk 2). Welke schaatsdiscipline het meest passend zou zijn als derde (en vierde) discipline is echter minder evident. Na de disciplines langebaanschaatsen en kunstrijden is shorttrack wat betreft het aantal talenten de grootste discipline in het zuiden. Regio Zuid wordt op dit vlak echter al 'bediend' door het RTC shorttrack in Dordrecht. Maar voor Inline Skaten is Regio Zuid landelijk de kleinste regio. Het is de vraag of er voldoende talent inlineskaten aanwezig is om daarvoor op korte termijn een RTC op te richten. Alles overziend is het vooralsnog ongewis óf er behoefte is aan een derde additionele schaatsdiscipline, welke discipline dit zou moeten zijn en wat het standpunt van de KNSB is inzake de noodzaak voor het RTC Zuid om daar meer dan twee schaatsdisciplines te huisvesten.

Financiële continuïteit

Indien gemeente Tilburg een RTC-accreditatie verkrijgt, committeert zij zich feitelijk aan langdurige ondersteuning van het RTC en wordt zij medeverantwoordelijk gehouden voor het (financieel) reilen en zeilen van het RTC. Aangezien de kosten gedurende de ontwikkelingsfase jaarlijks aanzienlijk kunnen oplopen (zie 3.3) is een solide financieringsmodel van voornaam belang voor de continuïteit van het RTC. Mochten externe financiers wegvallen, ontstaat het risico dat de kosten op de gemeente worden verhaald. Daarnaast worden contracten aangegaan (personeel, afname diensten, huur voorzieningen) die bij mogelijke tegenvallers gedurende de ontwikkelingsfase (onvoldoende animo talenten, concurrentie private trainers, uitblijven en/of wegvallen sponsoren) niet direct ontbonden kunnen worden.

Het vinden en behouden van langdurige externe financiering verdient daarom ook prioriteit gedurende de doorontwikkeling (en instandhouding) van het RTC. Aan de KNSB en RTO-Brabant heeft de gemeente betrouwbare partners met zicht op financiering op korte en lange termijn. Zoals in hoofdstuk 4 reeds werd benadrukt is de KNSB bereid hulp te bieden bij het zoeken van additionele financiering, maar ligt de hoofdverantwoordelijkheid daarvan bij het RTC zelf. Dit beeld wordt bevestigd bij de RTC's in Haarlem en Groningen, waar wordt aangegeven dat zij vrijwel zelfstandig sponsoring hebben moeten vinden. Gezien het feit dat de gemeente eigenaar is van de Ireen Wüst IJsbaan kan geen beroep worden gedaan op steun van een externe baanexploitant.

Schaatstalenten als inkomstenbron

[40] Zie: http://www.l1.nl/nieuws/240286-politiek-wil-opheldering-afwijzen-overkapping-ijsbaan-geleen.

In het geval van het RTC in Haarlem wordt een aanzienlijk beroep gedaan op financiering van de schaatstalenten zelf. In Haarlem is er feitelijk sprake van een samensmelting van de reeds bestaande schaatsacademie en het RTC schaatsen. Het totale aantal schaatsers binnen de schaatsacademie, inclusief de twaalf rijders binnen de RTC-ploeg, wordt op vijftig schaatsers geschat. Het RTC in Haarlem wordt feitelijk omringd door een 'schil' van eveneens getalenteerde schaatsers, maar (nog) zonder officiële talentstatus, die allen profiteren van het RTC en gezamenlijk zorgen voor de financiering daarvan. Gedurende het eerste jaar van het RTC in Haarlem werden de inkomsten van de schaatsers zelf op ruim zestig procent van de totale inkomsten begroot. Voor de jaren daarna werd het aandeel van deze inkomsten op zo'n veertig procent begroot van de totale inkomsten. Het aandeel van KNSB- en sponsorinkomsten maakt een kleiner deel uit van de meerjarenbegroting (tabel 5.1). Overigens gaat het bij de meerjarenbegroting om inschattingen en dient de praktijk uit te wijzen of deze inkomsten realistisch zijn begroot.

Tabel 5.1 Meerjarenbegroting inkomsten RTC Haarlem, in euro's en procenten

Inkomsten	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4
Inkomsten schaatsers	64.700	83.500	100.200	104.100
Aandeel totale inkomsten	61,9%	41,3%	40,2%	37,4%
KNSB	22.948	66.448	71.948	71.948
Aandeel totale inkomsten	21,9%	32,9%	28,9%	25,9%
Sponsors	16.900	52.000	77.000	102.000
Aandeel totale inkomsten	16,2%	25,7%	30,9%	36,7%
totale inkomsten	**104.548**	**201.948**	**249.148**	**278.048**

Bron: Kunstijsbaan Haarlem, Schaatsacademie Haarlem & Baancommissie Haarlem (2013).

Bij het RTC schaatsen in Groningen is dit beeld anders aangezien daar sprake is van grotere sponsorinkomsten (o.a. van hoofdsponsor Beslist.nl) en wordt verhoudingsgewijs een minder groot beroep gedaan op eigen bijdragen van talenten.[41] De sponsorinkomsten van het RTC Groningen maken naar schatting zestig tot zeventig procent van de totale inkomsten uit.
Indien het RTC Tilburg er niet in slaagt om substantiële sponsorinkomsten te verkrijgen dient men rekening te houden met het feit dat aanzienlijke bijdragen van de gemeente en de schaatstalenten zelf vereist zijn. Dan is een constructie mogelijk zoals in Haarlem, waarbij een grotere groep jonge schaatsers zonder talentstatus een aan het RTC verbonden talentontwikkelingsprogramma volgt (soort 'schaatsschool') en zorgt voor extra inkomsten. Dit lijkt een goed werkend financieringsmodel dat wellicht ook voor Tilburg aantrekkelijk is.[42]

Afspraken opleidingsinstellingen

Het is aannemelijk dat de KNSB, in nauwe samenwerking met de RTC-hoofdcoach, het voortouw neemt in de doorontwikkeling en kwaliteitswaarborging van de sportieve programma's. Op het gebied van de combinatie van sport met onderwijs komt de verantwoordelijkheid echter voornamelijk bij andere

[41] De begroting van het RTC Groningen wordt niet met derden gedeeld.

[42] Overigens lijkt er bij IJsclub Tilburg en de Tilburgse Kunstrij Vereniging reeds ten dele sprake van een vergelijkbare constructie aangezien bij beide verenigingen de trainers worden bekostigd middels ledencontributies.

partijen, waaronder de gemeente Tilburg, te liggen. Daadkrachtige afspraken met kwalitatief hoogwaardige opleidingsinstellingen met aandacht voor sport zijn noodzakelijk teneinde de schaatstalenten de best mogelijke ondersteuning te kunnen bieden. In Tilburg zijn de voorzieningen op dit vlak aanwezig en er lijkt sprake van voldoende draagvlak bij diverse partijen (zie hoofdstuk 4). Van de initiatiefnemers van het RTC wordt echter een proactieve houding verwacht om de benodigde afspraken te maken en inhoudelijk vorm te geven.

5.3 Instandhoudingsfase

Nadat een RTC zich verder heeft ontwikkeld tot erkend RTC wordt het volgens de KNSB makkelijker om landelijke bekendheid te genereren voor het RTC en kan zodoende de schaatsbeoefening in het zuiden van een impuls worden voorzien. Dit moet eveneens het aantrekken van financiering/sponsoring op lange termijn vergemakkelijken en zorgt er mogelijk voor dat een kleiner deel van de jaarlijkse lasten door de gemeente Tilburg gedragen moet worden. Daarnaast gaat de landelijke bekendheid van het RTC mogelijk gepaard met een vergrote aandacht voor Tilburg. Overigens is het verstandig om daarbij te waken voor overtrokken verwachtingen (zie 3.3 voor enkele kritische kanttekeningen).

Schaatsen als kernsport

De provincie Noord-Brabant investeert vooral in topsport, omdat men zich daarmee kan onderscheiden. De provincie kiest voor kernsporten om de focus en het rendement zo groot mogelijk te laten zijn. De kernsporten zijn zwemmen, wielrennen, hippische sport, hockey en geprioriteerde niet-kernsporten zijn atletiek en turnen.[43] De kernsporten en programmaonderdelen vormen de beleidslijn in het Brabantse sportbeleid en zijn ook van invloed op het (top)sportbeleid van de gemeente Tilburg. Schaatsen behoort niet tot de kernsporten van Noord-Brabant waardoor de provincie mogelijk op de lange termijn verminderde prioriteit geeft aan de schaatssport.

Tilburg heeft begin 2010 besloten zich te richten op negen kernsporten te weten: atletiek, (beach)volleybal, hockey, judo, taekwondo, ijshockey, wielrennen, voetbal en roeien (Gemeente Tilburg 2011).[44] Vooralsnog behoort schaatsen niet tot de Tilburgse kernsporten. Indien Tilburg RTC-accreditatie verkrijgt lijkt het bij de instandhouding van het RTC logisch om schaatsen tot de kernsporten te laten behoren van zowel de gemeente als de provincie. Op deze manier kan meer politiek draagvlak worden gecreëerd voor de schaatssport en draagt de gemeente dat beeld ook uit naar de 'buitenwereld' (provincie, sportsector, bedrijfsleven, sponsoren).

5.4 Tot slot

Tilburg is op veel vlakken een geschikte kandidaat om in aanmerking te komen voor RTC-accreditatie. Het vinden van een geschikte sponsor lijkt een van de belangrijkste prioriteiten/risico's voor de gemeente ter voorkoming van het jaarlijks moeten bijspringen in substantiële financiële tekorten. Een andere mogelijkheid om aanvullende inkomsten te genereren is uit een bredere schil van schaatstalenten zonder officiële talentstatus rondom de RTC-selectie, die een specifiek

[43] Zie: http://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/sport/sportplan-brabant-2016/kernsportplannen.aspx.

[44] Tilburg besteedt jaarlijks structureel 14 miljoen euro (22 miljoen aan uitgaven tegenover 8 miljoen aan inkomsten) aan het sportprogramma.

talentontwikkelingsprogramma volgen en gebruik kunnen maken van RTC-faciliteiten (vergelijkbaar met het financieringsmodel RTC Haarlem). Tot slot lijkt het vinden van een geschikte derde schaatsdiscipline nog een ongewis vraagstuk.

Tabel 5.2 Succes- en risicofactoren RTC schaatsen gedurende verschillende RTC-fasen

	Succesfactoren	Risicofactoren
Accreditatie	Aanwezigheid (top)sportvoorzieningen	Sterke concurrentie Eindhoven
	Aanwezigheid (sport)onderwijsvoorzieningen	Afwezigheid sponsor
	Draagvlak diverse partners	
Doorontwikkeling	Bijdrage RTC aan opkomst schaatssport en talentontwikkeling in het zuiden van Nederland	Vinden geschikte derde aanvullende discipline
		Vergrote behoefte aan externe financiering bij uitbreiding RTC
Instandhouding	Op termijn maatschappelijke bijdrage RTC	Schaatsen (nog) geen kernsport gemeente en provincie
	Naamsbekendheid Tilburg	

6. Conclusies en aanbevelingen

In opdracht van de gemeente Tilburg is een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar de mogelijke realisatie van een Regionaal Talenten Centrum Schaatsen in Tilburg. Voorliggend rapport legt verslag van deze studie. Dit hoofdstuk bevat de belangrijkste onderzoeksresultaten en doet aanbevelingen.

6.1 Aanleiding

De KNSB heeft in zijn strategisch plan de keuze gemaakt om verspreid over het land vijf tot zes Regionale Talenten Centra (RTC) schaatsen te realiseren waarin de beste schaatstalenten van Nederland worden samengebracht en opgeleid. Met de geografische spreiding van deze centra kunnen meer schaatstalenten afkomstig uit verschillende regio's in Nederland tijdig worden ontdekt en wordt het makkelijker voor hen om door te stromen naar de nationale selectie/merkenteams. In de toekomstvisie van de KNSB vervangen de RTC's het huidige Jong Oranje, waarvan de nationale trainingen zich momenteel hoofdzakelijk in Heerenveen afspelen. Een van deze nog op te richten RTC's zal zich richten op het schaatstalent in Regio Zuid, bestaande uit de provincies Noord-Brabant, Limburg en Zeeland. De gemeente Tilburg is mogelijk geïnteresseerd om zich bij de KNSB aan te melden als potentieel initiatiefnemer van de oprichting van een RTC schaatsen voor de Regio Zuid. Om een gefundeerde beslissing te nemen over het al dan niet investeren in een RTC wenst de gemeente echter eerst inzicht in de haalbaarheid van het oprichten van een dergelijk centrum.

6.2 Doelstelling

Zijn er voldoende schaatstalenten in de Regio Zuid aanwezig voor de oprichting van een RTC schaatsen in Tilburg? Wat zijn de te verwachten kosten en opbrengsten van een dergelijk centrum op korte en lange termijn? Kan de gemeente voldoende draagvlak bij noodzakelijke en potentiele (financiële) partners vinden voor het oprichten van een RTC schaatsen en wat zijn de hieraan verbonden succes- en risicofactoren? Om dergelijke vragen te beantwoorden en daaraan conclusies en aanbevelingen te verbinden heeft het Mulier Instituut de opdracht gekregen inzicht te verschaffen in de haalbaarheid van de realisatie van een RTC schaatsen in Tilburg.

6.3 Bevindingen

Regio Zuid als afzetgebied voor schaatstalent

Uit het onderzoek blijkt dat Regio Zuid 32 bij de KNSB geregistreerde schaatstalenten telt; deze komen vrijwel allemaal uit Noord-Brabant. Daarmee is Regio Zuid landelijk gezien een relatief kleine regio wat betreft het totaal aantal schaatstalenten, zeker in vergelijking met de Regio's West en Noord waar zich reeds 'RTC's schaatsen in oprichting' bevinden.[45] Volgens de KNSB is de schaatssport in het zuiden, mede met de realisatie van de Ireen Wüst IJsbaan in 2009 en de Kunstijsbaan Breda in 2001, echter nog in opkomst. Een RTC schaatsen zou volgens de KNSB de verdere bloei van de schaatssport in de zuidelijke regio van een impuls moeten voorzien.

[45] In Dordrecht bevindt zich eveneens een RTC schaatsen (shorttrack, kunstschaatsen), zonder hoofddiscipline langebaanschaatsen, zoals beoogd voor alle overige RTC's.

Vooral het aantal schaatstalenten langebaan, short track en inline is in Regio Zuid gering, vergeleken met de overige Nederlandse regio's. Daarentegen is juist een relatief groot aantal talenten kunstrijden aanwezig in Regio Zuid (n=15) en in Tilburg biedt de Tilburgse Kunstrij Vereniging hun talenten reeds professionele begeleiding. Omdat de KNSB ambieert om ook met kunstrijden de mondiale top (weer) te behalen, ligt het voor de hand om bij de doorontwikkeling van een RTC Zuid kunstrijden als aanvullende discipline te verkiezen.
De schaatstalentprofielen zullen ingaande het seizoen 2015-2016 worden herzien in verband met de oprichting van de regionale talentencentrastructuur. Het is vooralsnog ongewis of dit als gevolg heeft dat meer schaatsers in Nederland in aanmerking komen voor een talentstatus zodat de RTC's schaatsen een ruimere doelgroep krijgen. Een andere mogelijkheid is dat ook 'regiotalenten', jonge schaatsers met de nodige potentie, maar (nog) zonder officiële talentstatus, per 2015 gebruik kunnen maken van trainingsprogramma's en faciliteiten van het RTC.

Kosten en opbrengsten
Voor de toekenning van de status 'RTC in oprichting' dient te worden voldaan aan criteria van een entreetoets, voornamelijk gericht op een talentontwikkelingsprogramma voor het langebaanschaatsen. Binnen twee jaar dient aan aanvullende criteria te zijn voldaan om de accreditatie 'erkend RTC' te verkrijgen, waarbij ook programma's worden geboden voor ten minste twee aanvullende schaatsdisciplines (shorttrack, kunstrijden en/of inlineskaten). Bij het ramen van de kosten van de doorontwikkeling tot erkend RTC is rekening gehouden met een 'duurdere, grootschalige uitbreiding' van het RTC en een 'goedkopere, kleinschalige' uitbreiding. De kostenramingen zijn gebaseerd op inschattingen van de KNSB en begrotingen en ervaringen van reeds bestaande RTC's schaatsen (Groningen en Haarlem).
In beide scenario's zijn de verwachte kosten gedurende het eerste jaar na oprichting gelijk, bijna 140 duizend euro. Dat bedrag is gebaseerd op uitgaven aan het huren/in gebruik nemen van sportaccommodaties, de fulltime aanstelling van een RTC-coach, sportmedische ondersteuning, trainingsmaterialen en -stages.[46]
Na het eerste jaar lopen de kosten van doorontwikkeling jaarlijks op, tot het beoogde moment van 'volwassenwording' van het RTC tijdens het vierde jaar. De jaarlijkse kosten voor de doorontwikkeling van het RTC in het scenario van grootschalige uitbreiding schatten we in op ongeveer drie ton (jaar 2), vier ton (jaar 3) en 440 duizend euro (jaar 4). In het geval van kleinschalige uitbreiding schatten we de kosten van doorontwikkeling op ongeveer twee ton (jaar 2), 250 duizend euro (jaar 3) en 260 duizend euro (jaar 4). Het grootste verschil in kosten bij kleinschalige uitbreiding wordt veroorzaakt door een kleinere vraag naar RTC trainers (in aantallen en FTE's) en lagere uitgaven aan trainingsstages.
Na het vierde jaar wordt voorzien dat de kosten in beide scenario's jaarlijks niet meer substantieel stijgen, aangezien het aantal schaatsdisciplines in principe dan niet meer toeneemt en de grootste investeringen zijn gedaan.

Rekening houdend met financiële bijdragen van de gemeente Tilburg, de KNSB, RTO Brabant en de schaatstalenten zelf dient er in beide scenario's gedurende het eerste jaar voor ten minste 30 duizend euro aan additionele financiering te worden gevonden. In het 'dure scenario' loopt de behoefte aan

[46] Tilburg beschikt reeds over een fijnmazig netwerk van sportvoorzieningen waarvan gebruik kan worden gemaakt door een RTC schaatsen in oprichting. Op het gebied van sportaccommodaties worden derhalve geen substantiële investeringen voorzien.

additionele financiering op van bijna 140 duizend euro in jaar twee, naar 200 duizend euro in jaar drie en tot ruim 230 duizend euro in het vierde jaar. Bij de 'goedkopere variant' loopt de benodigde additionele financiering op van zo'n 50 duizend euro in jaar twee, naar ruim 70 duizend euro in het derde en vierde jaar.

Draagvlak RTC

Belangrijke partners voor het RTC Tilburg zijn de KNSB (inclusief KNSB-gewest Zuid), RTO Brabant, de gemeente Tilburg, diverse schaatsverenigingen in Tilburg en omstreken, Stichting Topsportopleiding Tilburg en diverse opleidingsinstellingen (voortgezet onderwijs, hoger onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs). Bij de genoemde partijen is sprake van draagvlak voor een mogelijk RTC Zuid, al dan niet in de vorm van financiële, personele of andersoortige tegemoetkomingen.

De KNSB is verantwoordelijk voor het beleid en de regie rondom de opleidingsprogramma's en de aansturing van de RTC-coach(es). Tevens financiert de KNSB in beginsel de helft van de jaarlijkse kosten van de RTC-hoofdcoach(es). RTO Brabant zet zich op meerdere vlakken in voor topsporters in de provincie en is bereid een substantiële bijdrage te leveren aan de financiering van één RTC-hoofdcoach. Diverse Tilburgse schaatsverenigingen zijn bereid ondersteuning te bieden aan het RTC, onder meer bij het aanleveren van schaatstalenten, personele krachten en eventueel bij trainingen. Desalniettemin draaien de verenigingen hoofdzakelijk op vrijwilligers en kent hun inzet van middelen beperkingen.

Succes- en risicofactoren

Bij eerdere RTC-accreditaties is gebleken dat de KNSB in principe de initiatiefnemende partij verkiest die het beste voldoet aan de eisenlijst die wordt gesteld aan RTC's schaatsen. Op het gebied van sportaccommodaties en overige (sport- en opleidings)faciliteiten heeft Tilburg een nagenoeg compleet aanbod en wordt aan de eisenlijst van de KNSB voldaan. Het gebied Tilburg Stappegoor, waar zich een concentratie van (top)sportvoorzieningen, opleidingsinstellingen en overige faciliteiten bevindt, lijkt een passende keuze als thuisbasis voor het RTC. Eveneens heeft Tilburg een centrale ligging ten opzichte van de provincie zelf en de schaatssteden Eindhoven en Breda.

Met het aangaan van een RTC-bidprocedure zijn tijd en geld gemoeid. Tilburg heeft aan Eindhoven in principe een sterke concurrent. Het aanbod van topsportvoorzieningen en overige faciliteiten in Eindhoven overtreft het aanbod in Tilburg op meerdere facetten, maar het gemeentelijke IJsportcentrum Eindhoven is ver van rendabel. Een RTC schaatsen dat tijdens piekuren exclusief gebruik wenst te maken van de ijsbaan druist in tegen gemeentelijke plannen om IJsportcentrum Eindhoven rendabeler te maken.

In Tilburg zijn de faciliteiten op het gebied van talentontwikkelingsprogramma's voor schaatsers nog niet van het niveau zoals dat in Groningen en Haarlem het geval is. Momenteel voelen schaatstalenten zich veelal genoodzaakt uit te wijken naar andere regio's (voornamelijk het Noorden) voor de verdere ontplooiing van hun talent. Concurrentkandidaten (Breda, Eindhoven en Sittard-Geleen) lijken in dit kader echter geen substantiële voorsprong te hebben op Tilburg.

Net als in Eindhoven is de Ireen Wüst IJsbaan in Tilburg momenteel niet rendabel en draagt de gemeente de exploitatielasten. Anders dan in Eindhoven, waar de ijsbaan al sinds 1969 deel uitmaakt van de sportstructuur/-cultuur, is de schaatssport in Tilburg en omstreken nog in opkomst. Een RTC Zuid kan de talentontwikkeling in Regio Zuid en de schaatssport in bredere zin in Tilburg en omstreken van een impuls voorzien. Een verhoogd aantal bezoekers van de Ireen Wüst IJsbaan is echter geenszins vanzelfsprekend. In Haarlem en Groningen heeft de komst van de RTC's de bezoekersaantallen van de schaatsbanen niet of nauwelijks beïnvloed. Maar anders dan Tilburg kenden deze twee gemeenten al ruim voor de komst van de RTC's een diepgewortelde schaatscultuur.

6.4 Slotconclusie en aanbevelingen

Met het totaalplaatje van een compleet aanbod aan sportaccommodaties, opleidingsvoorzieningen, waaronder een LOOT-school, en een gunstige ligging, lijkt Tilburg een kansrijke kandidaat voor een RTC schaatsen, centraal gelegen in de zuidelijke regio. Gezien het ontbreken van een historische langebaanschaatscultuur in deze regio en de daarmee samenhangende relatief late ontwikkeling van overdekte ijsbanen, popularisering van het langebaanschaatsen en talentontwikkeling, kan een RTC schaatsen een belangrijke impuls geven aan de talentontwikkeling van het (langebaan)schaatsen in Zuid-Nederland en mogelijk aan het versterken van een regionale schaatscultuur in bredere zin. Eveneens biedt een RTC schaatsen goede mogelijkheden tot een intensiever – rendabeler - gebruik van diverse reeds aanwezige voorzieningen in het gebied Stappegoor en daarmee aan innovatieve gebiedsontwikkeling.

De gunning van RTC-accreditatie zal staan of vallen bij een gedegen bidbook/plan waarin tevens een realistische aanpak staat beschreven van te dekken begrotingstekorten. Zonder geschikte sponsor en/of andere inkomstenbronnen zullen de jaarlijkse financiële tekorten - zowel bij grootschalige als kleinschalige uitbreiding - aanzienlijk oplopen. Indien Tilburg RTC-accreditatie verkrijgt committeert de gemeente zich aan de ondersteuning van het RTC en wordt zij medeverantwoordelijk voor het (financieel) reilen en zeilen van het RTC. Bij uitbreiding van het RTC worden contracten aangegaan (personeel, afname diensten, huur voorzieningen) die bij mogelijke tegenvallers gedurende de ontwikkelingsfase (onvoldoende animo talenten, concurrentie private trainers, uitblijven en/of wegvallen sponsoren) niet direct ontbonden kunnen worden. Het vinden van externe financiering, in de vorm van sponsoring of andere bijdragen, lijkt dan ook de sleutel tot succes om de jaarlijkse voorziene begrotingstekorten te kunnen dekken.

In Regio Zuid bevindt zich momenteel slechts een relatief gering aantal Nederlandse (langebaan)schaatstalenten. Deze komen wel vrijwel allemaal uit Noord Brabant, wat gunstig is gezien de bereikbaarheid van het RTC. Gezien het relatief grote aantal talenten kunstrijden in Regio Zuid en de reeds aanwezige professionele begeleiding, lijkt het vanzelfsprekend om kunstrijden als tweede discipline in het RTC te huisvesten. Welke schaatsdiscipline – shorttrack, inlineskaten - eventueel als meest kansrijke derde aanvullende discipline kan worden opgenomen in het RTC Zuid, zal pas in de loop van de komende jaren kunnen worden vastgesteld.

Anders dan in regio's waar schaatsen al veel langer populair is en reeds sprake is van een zekere 'schaatsverzadiging', zou de komst van een RTC schaatsen in Tilburg mogelijk ook een impuls kunnen zijn voor de recreatieve schaatssportbeoefening en het wedstrijdschaatsen in verenigingsverband. Dit is echter geenszins vanzelfsprekend; hier zullen aparte initiatieven voor moeten worden ontplooid.

Evenals het financieringsmodel van de bestaande RTC's schaatsen in Groningen en Haarlem is in de begroting uitgegaan van financiële bijdragen van de schaatstalenten zelf. In navolging van Haarlem kunnen deze inkomsten van schaatstalenten worden uitgebreid door, naast de RTC-selectie, een bredere 'schil' van regionale schaatstalenten zonder officiële talentstatus tegen betaling te laten deelnemen aan speciale trainingsprogramma's en hen gebruik te laten maken van (een deel van de) overige RTC-faciliteiten. Mogelijk kan samenwerking met ander RTC's in het gebied ook kostenbesparend werken.

Tot slot formuleren wij een viertal aanbevelingen voor de gemeente Tilburg:

- Verkrijg tijdig meer zekerheid betreffende de financiële haalbaarheid van het RTC schaatsen Zuid voor de komende jaren alvorens een bidprocedure aan te gaan.
- Zoek geschikte sponsoren en/of initieer andere haalbare initiatieven ter inkomstenverhoging (bijv. schaatsschool voor niet-status talenten, samenwerking andere RTC's).
- Probeer zo mogelijk samen te werken met de potentiële concurrentiegemeenten Breda en/of Eindhoven in het realiseren van een RTC schaatsen Zuid.

- Benoem schaatsen als kernsport voor de gemeente Tilburg en de provincie Noord-Brabant.
- Initieer en stimuleer andere neveninitiatieven vanuit het RTC en in het gebied Stappegoor ter bevordering van de schaatsbeoefening in bredere zin en op gebied van succesvolle en verantwoorde talentontwikkeling en topsport in de gemeente Tilburg en de provincie Noord-Brabant

Literatuurlijst

Bakker, S., J. Straatmeijer, & H. van der Poel (2013). *Overheidssteun voor ijsbanen: een onderzoek naar de mate waarin ijsbanen worden gefinancierd met behulp van overheidssteun*. Utrecht: Mulier Instituut.

Bottenburg, M. van, Elling, A., Hover, P., Brinkhof, S. & Romijn, D. (2012). De maatschappelijke betekenis van topsport. Literatuurstudie in opdracht van het Ministerie van VWS. Nieuwegein: Arko Sports Media.

Gemeente Tilburg (2011). *Samenspel Kadernota Sport 2011-2016 Gemeente Tilburg*. Tilburg: Dienst Bedrijven Afdeling Beleid.

Gemeente Tilburg (2013). *SportTalent Centraal in Tilburg. Beleidsuitgangspunten voor topsport en talentontwikkeling 2013-2017.*

Hover, P., Reijgersberg, N., Poel, H. van der. (2014). *Monitor sportplan Brabant 2016 : 1-meting.* Utrecht: Mulier Instituut.

KNSB (2013). *Beleidsplan Ontwikkeling Regionale Talenten Centra (RTC)*. Utrecht: Koninklijke Nederlandse Schaatsenrijders Bond.

Hover, P., Straatmeijer, J., Breedveld, K. & Cevaal, A. (2014). *Sportevenementen in Nederland : over sportevenementen en hun maatschappelijke betekenis*. Utrecht/ Nieuwegein: Mulier Instituut/ Arko Sports Media

Kunstijsbaan Haarlem, Schaatsacademie Haarlem & Baancommissie Haarlem (2013). *Bidbbook RTC Noordwest – Haarlem – Bewezen, Effectief en Daadkrachtig.*

Reijgersberg, N. & Elling, A. (2013). *Evaluatie van de beleidsregel voor topsport talentscholen*. Utrecht: Mulier Instituut.

Bijlage 1

Landelijke eisen KNSB en aanvullende aandachtspunten KNSB-gewest Zuid accreditatie RTC in oprichting

1a	**Accommodatie**
1a.1	Een 400-meter ijsbaan overdekt of semi-overdekt. Minimaal 4 dagen per week ijs beschikbaar, waarvan minimaal 3 dagen per week tussen 07:30-10:30 en/of 16:00-20:00 1,5 uur ijs exclusief voor RTC-selectie (baanselectie kan er eventueel bij).
1a.2	Een 30x60-meter ijsbaan overdekt. Baanbeveiliging minimaal niveau 2 (conform leidraad baanbeveiliging shorttrack). Dikte kussens min. 30 cm in de bochten, min. 20 cm. op rechte stuk. Hoogte: 120 cm. Totaal: 180 strekkende meters. Per programma minimaal 4 dagen per week ijs beschikbaar, waarvan minimaal 3 dagen per week tussen 07:30-10:30 en/of 16:00-20:00 1,5 uur ijs exclusief voor RTC selectie (baanselectie kan er eventueel bij).
1a.3	Een krachtruimte met minimaal 50m2 vrij ruimte voor schaatsspecifieke trainingsvormen en platforms of andere mogelijkheden om gewichten te laten vallen. Minimaal 3 halterstangen en 300 kg aan gewichten.
1a.4	Een geasfalteerde skeelerbaan (300/400 meter). Voor langebaan/shorttrack in de zomerperiode minimaal 2 dagen per week tussen 07:30-10:30 en/of 16:00-20:00 1,5 uur beschikbaar exclusief voor RTC-selectie.
1a.5	Een atletiekbaan. Minimaal 1 keer per week beschikbaar.
1a.6	Een kleedruimte en sanitaire voorzieningen waaronder toiletten en douches bij de trainingslocatie.
1a.7	Een werkplek voor coaches en staf bij de trainingslocatie.
1a.8	Een ruimte waar sporters kunnen verblijven en rusten tussen verschillende programmaonderdelen bij de trainings- of onderwijslocatie.
1a.9	Een ruimte om te studeren voor individueel en/of gemeenschappelijk gebruik voorzien van WIFI bij de trainings- of onderwijslocatie.
1a.10	Een ruimte voor opslag van materiaal bij de trainingslocatie.
1a.11	Een ruimte voor (para-)medische behandelingen bereikbaar binnen 15 minuten vanaf trainingslocatie.
1b	**Aanvullende aandachtspunten accommodatie KNSB-gewest Zuid**
1b.1	Samenwerking met RTC's van andere sporten buiten (wielrennen, atletiek, turnen, zwemmen etc.) en binnen de KNSB.
1b.2	Nabije aanwezigheid van meerdere topsportlocaties van andere sporten.
1b.3	Speciale aandacht voor technologische ontwikkeling zoals tijdwaarneming, videosystemen e.d dit mede in relatie tot samenwerking met ondersteunende organisaties zoals Philips / DSM, medische faculteit enz.
1b.4	Beschikbaarheid van een inlineskatebaan voor het gehele jaar met een extra pre voor een piste.
2a	**Huisvesting disciplines**
2a.1	Het RTC biedt minimaal een programma voor de discipline langebaanschaatsen.
2a.2	Het RTC verplicht zich in te spannen om uiterlijk twee jaar na de start programma's te bieden voor minimaal twee andere disciplines (shorttrack, kunstrijden, inlineskaten). Er is realistisch zicht op dat dit kan worden gerealiseerd.
3a	**Onderwijs**
3.1	Een samenwerkingsverband met een lokale LOOT-school teneinde een optimale afstemming te realiseren tussen sport en onderwijs voor talenten.
3b	**Aanvullende aandachtspunten onderwijs en huisvesting talenten KNSB-gewest Zuid**
3b.1	De samenwerking met basisonderwijs, voortgezet en middelbaar onderwijs dient optimaal te worden ingericht (o.a. ALO's en CIOS)
3b.2	Afstand tussen school, topsportlocatie en huisadres zo klein mogelijk.
3b.3	Duidelijkheid geven over hoe men de huisvesting van de sporter wil gaan organiseren in relatie tot school, "thuis", topsportlocatie, kosten, toezicht, gastouders enz.
3b.4	Speciale aandacht voor verschillen in leeftijd tussen talenten kunstrijden (7-10 jaar) en andere sporten (16-17 jaar).
3b.5	Regelingen met hbo-instellingen en universiteiten m.b.t. (aangepaste) onderwijsprogramma's en ondersteuning (stages, sporttesten etc.)

4.	**Begeleidingsstaf**
4.1	Een samenwerkingsverband met gecertificeerde (para)medische begeleiding (fysiotherapeuten, sportarts). De talenten kunnen binnen 24 uur terecht voor afspraak of behandeling.
5.	**Materiaal**
5.1	Kleding (discipline specifiek).
5.2	Een autobus en vervoersregeling naar trainingskampen.
5.3	Trainingselastieken, loopladder, foamrollen, schaatsplanken, spiegels.
5.4	Audiovisuele ondersteuning (camera en tv-scherm).
6a	**Organisatie: structuur en gedrag**
6.1	Er is voor het RTC een rechtspersoon opgericht (bijv. een stichting). De rechtspersoon is de eigenaar van het RTC in juridische/financiële zin. In de statuten is verankerd dat een van de doelstellingen is om het beleid van de KNSB uit te voeren aangaande talentontwikkeling, ter bevordering van de sport in het betreffende gebied.
6.2	Het RTC verplicht zich in te spannen om op structurele basis te werken aan het optimaliseren van de verhoudingen met enerzijds verenigingen en baanselecties binnen het verzorgingsgebied en anderzijds de topteams/nationale selecties. Hierbij is een essentieel onderdeel het uitwisselen van kennis en ervaringen tussen trainers/coaches.
6.3	Het RTC is bereid zich te committeren aan de volgende uitgangspunten:
6.3.1	Het RTC committeert zich aan het beleid van de KNSB aangaande talentontwikkeling.
6.3.2	Het aangeboden wedstrijd- en trainingsprogramma voldoet aan de eisen uit het meerjarenopleidingsplan van de KNSB. Als onderdeel hiervan wordt gebruikgemaakt van het door de KNSB aangeboden talentvolgsysteem en daaraan gerelateerde instrumenten.
6.3.3	De KNSB kan faciliteren bij het opstellen van de statuten.
6.3.4	Er is één sporttechnisch trainer/coach verantwoordelijk voor het wedstrijd- en trainingsprogramma. Deze trainer/coach wordt benoemd en aangestuurd door de KNSB.
6.3.5	De eindverantwoordelijke trainer/coach maakt jaarlijks een talentanalyse en op basis daarvan een voorstel voor de samenstelling van de RTC-selectie. Dit wordt voorgelegd aan de disciplinemanager van de KNSB. T.b.v. de definitieve keuze wordt ook goed overleg gevoerd met de huidige coach van een talent. Overigens bestaat de mogelijkheid om sporters te laten deelnemen aan het programma die niet voldoen aan het profiel mits dit op een positieve wijze bijdraagt aan de programma's en/of ontwikkeling van de talenten en zij zelf voor de gehele financiering zorgen.
6.3.6	De KNSB heeft zeggenschap over de commerciële rechten. Dit laat onverlet dat de rechtspersoon achter het RTC ook rechten kan vermarkten. Beide partijen bekijken samen wie welke rechten vermarkt voor welke periode.
6.3.7	Alle betrokken actoren bij het RTC stellen zich constructief op en accepteren de dynamiek die de lerende omgeving van een RTC met zich meebrengt. Zij zien het RTC als middel om de talentontwikkeling te verbeteren en zijn bereidwillig om veranderingen/verbeteringen door te voeren ten gunste van de kwaliteit van de programma's.
6.4	Een RTC in oprichting spant zich in om binnen twee jaar te voldoen aan de aanvullende criteria voor een RTC.
6b	**Aanvullende aandachtspunten organisatie KNSB-gewest Zuid**
6b.1	Voorkeur om iemand van de KNSB (minimaal vanuit gewest) in het RTC op te nemen.
6b.2	Overeenkomsten met bedrijfsleven zodat de sporter met bijv. een parttimebaan ook een maatschappelijke invulling kan realiseren.
6b.3	Provincie en gemeente waar de RTC geplaatst wordt dienen een positieve (inhoudelijk, financieel, organisatorisch enz.) ondersteuning in te brengen.
6b.4	Specificering van toelatingseisen RTC
7.	**Financiën**
7.1	Het RTC heeft een strategisch plan met een bijbehorend realistische meerjarenraming voor een periode van minimaal vier jaar.
8.	**Overige**
8.1	Indien inlineskaten is gekozen: een geasfalteerde skeelerbaan (300/400 meter) die minimaal 5 dagen per week beschikbaar is waarvan minimaal 3 dagen per week tussen 07:30-10:30 en 16:00-20:00 1,5 uur beschikbaar exclusief voor RTC selectie.
8.2	Indien kunstrijden is gekozen: een balletzaal.
8.3	Indien kunstrijden is gekozen: een jump harness of mogelijkheid om deze te installeren.
8.4	Indien kunstrijden is gekozen: choreograaf

Bron: KNSB (2013) & KNSB-gewest Zuid (2014).

Bijlage 2

Landelijke eisen KNSB en aanvullende aandachtspunten KNSB-gewest Zuid accreditatie 'erkend RTC'

1a	**Accommodatie**
1a.1	Op de 400-meter ijsbaan (semi-) overdekt minimaal 5 dagen per week ijs beschikbaar waarvan minimaal 3 dagen per week tussen 07:30-10:30 of 16:00-20:00 1,5 uur ijs beschikbaar exclusief voor RTC-selectie (baanselectie kan er eventueel bij).
1a.2	Op de 30x60-meter ijsbaan per programma minimaal 5 dagen per week ijs beschikbaar waarvan minimaal 3 dagen per week tussen 07:30-10:30 en 16:00-20:00 1,5 uur ijs beschikbaar exclusief voor RTC-selectie (baanselectie kan er eventueel bij).
1b	**Aanvullende eisen accommodatie KNSB-gewest Zuid**
1 b.1	Voor de discipline kunstrijden dient de 30 x 60 meter baan nagenoeg de gehele dag beschikbaar te zijn.
1 b.2	Voor de disciplines kunstrijden en shorttrack dient er het gehele jaar ijs beschikbaar te zijn.
1 b.3	Bredere openstellingstijd voor de 400m baan; bijvoorbeeld september t/m maart.
2.	**Disciplines**
2.1	Het RTC biedt minimaal voor drie disciplines programma's (langebaan, shorttrack, kunstrijden, inlineskaten).
3	**Onderwijs**
3.1	Het RTC exploreert mogelijkheden tot samenwerking met mbo, hbo en wo onderwijsinstellingen met de intentie om kansen op samenwerking te benutten.
4.	**Begeleidingsstaf**
4.1	Sociaal-maatschappelijke/mentale begeleiding (consult basis)
4.2	Een erkende fysieke trainer, beschikbaar voor alle disciplines (minimaal 0,25 FTE)
4.3	Een professioneel operationeel manager (minimaal 0,25 FTE)
4.4	Erkende voedingsdeskundigen zijn verbonden aan het RTC (consultbasis)
4.5	Een assistent-trainer
8.	**Overige: pre's (niet verplicht, wel een voordeel)**
8.1	Een piste (200 meter) voor inlineskaten.
8.2	Er zijn huisvestingsmogelijkheden zodat voldaan kan worden aan de behoefte van talenten om dichterbij het trainingsprogramma te kunnen wonen.

Bron: KNSB (2013) & KNSB-gewest Zuid (2014).

Bijlage 3

Benaderde partijen ter input rapport:

- KNSB
- KNSB, programma coördinator RTC
- KNSB-gewest Zuid
- Regionale Topsportorganisatie Brabant (RTO)
- Stichting Topsportopleiding Tilburg
- Regionaal Talenten Centrum Groningen
- Regionaal Talenten Centrum Haarlem
- Regionaal Talenten Centrum Roeien Brabant
- Tilburgse Kunstrij Vereniging
- Schaatsvereniging voor Kunstrijden en IJsgala
- Sportcomplex T-Kwadraat Tilburg
- The Gym 4 U, T-Kwadraat
- Gemeente Tilburg
- Sportbedrijf Tilburg
- IJsclub Tilburg
- Ireen Wüst IJbaan
- Topsport Brabant
- Centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO) Eindhoven
- Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN)

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl